178

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA

XX. évfolyam 16 szám 1982. december 8. Ára: 1,80

A békéért (2. oldal)

Könyvismertetés (3. oldal)

Szépirodalom (4. oldal)

Színház — zene (5. oldal)

Sport (6—7. oldal)

Vitáinkhoz:

Felet kondult a vészharang, avagy az ultipartik tanulságai

(ELSŐ LEOSZTÁS. PIROS PASSZ)

● Aligha akad valamirevaló heti-, kétheti- vagy havilapunk, amely ne foglalkozott volna több-kevésbé érdemben felsőoktatásunk agonizálásával, s tán még több azon írások száma, amely (egyes) diplomák értékének devalválódása fölött kesereg. Alábbi gondolataimmal ezeket szaporítom magam is.

(KONTRA—REKONTRA, ZÁRÓJELBEN A KIBIC MEGJEGYZÉSEI)

● „Szent Péter mondja: *Uram, még egész csomó ember van, de már elfogyott az agyvelő. Nem baj, mondja az Úr, nem baj. Péter, majd adunk nekik diplomát.*" — olvastam Kolozsvári Papp László regényében, másutt viszont arról értesülök, hogy diplomás szakembereink külhoni elismerése egyre fokozódik. „*Leszerelésem után maszek suszter leszek.*" — nyilatkozza az ÉSnek alig leplezett rezignációval az azóta valószínűleg villatulajdonos üzemmérnök. Már-már sírásra görbül a szám, de eszembe ötlik egy hivatalos (pégé szeminárium!) adat: az értelmiségi dolgozók és eltartottjaik egy főre jutó jövedelmének átlaga 30 %-kal magasabb a munkásokra vonatkozó hasonló mutatóknál. „*Túl sok a friss diplomás, nem tudjuk végzettségüknek megfelelően foglalkoztatni őket.*" — ekként egy ipari vállalatunk illetékese. Aztán a Valóságból megtudom: 20-24 éves állampolgáraink 12 %-a „felsőokul", amellyel *Európában* az előkelő *21.* helyet harcoltuk ki magunknak. többek közt Dánia (30 %) és NDK (29 %) által megelőzvén. Most már végképp nem értem (talán ez a cél?); mégis kiprovokálok egy újabb letaglózást újfent az októberi Valóságból: *Magyarország 155 ezer gazdasági vezetői funkcióban levő kádere közül legfeljebb 50 ezer diplomás.*

Kisétálok a kertvárosba. Kacsa- (helyenként strucc) lábon forgó házköltemények névtábláit betűzöm: doktor Iksz, doktor Ypszilon... Majd a rádió éjféli hírei (érdemes hallgatni, jó!): egy országos szakszervezeti tanácskozás határozata szerint *emelni kell az orvosok anyagi* (sic!) *megbecsülését.* Kíváncsi vagyok, hallgatta-e jelesre államvizsgázott tanár ismerősöm, aki jó pár száz forinttal kevesebbet keres a középiskolájában dolgozó takarítónőnél.

● *Summázzunk!* Hogy is van ez? Sok a diplomás — kevés a diplomás. (Tervgazdálkodás, óh!) Egyes értelmiségi rétegek fizetése siralmas — globálisan az egész réteg anyagilag „jól áll". A gyerekek röhögnek, a tanár úr megint egyetlen elnyűtt pulóverében tartja az órát — sebaj, nyugdíj előttre kerül tán lakás is. Egyelőre nincs pénz új egyetemi kollégiumra — arra viszont van, hogy *diplomás benzinkutasokat—susztereket—taxisofőröket sorozatgyártsunk.* Hazánkban magasan kvalifikált vezetők képzése folyik — úgy látszik, lehet gazdaságot vezérigazgatni középiskolai érettségivel is. (És még mondják, hogy nem ér semmit.)

Szomorú vagyok. Lesz itt rend? Milyen? Előfordult immár oly eset, ahol egy vita során e kontrasztok (persze a fentinél kevésbé vulgárisan történő) felvetésénél tovább jutottunk? Félek, nem is fogunk. A kormányzat ugyanis a konkrét gazdasági sikereket szereti, az ilyen misztikusnak-tűnő és csak áttételeken keresztül realizálódó befektetést, mint a szellemi tőke-beruházás, nemigen tolerálja. Legalábbis eddig. S miután aligha kell attól tartania, hogy a pedagógus szakszervezet „egyórás figyelmeztető jellegű munkabeszüntetést" (ismerős, ugye?) szervez bérkövetelése alátámasztásául, mint ahogy kicsi a valószínűsége annak is, hogy a radikális szárny kasza-kiegyenesítő manőverekbe kezd ugyanezért. Sejthetően pénz- és lakásosztás helyett az egyetértő mosoly taktikáját alkalmazza a jövőben is. Pedig akárhogy csűrjük-csavarjuk, *a tény tény marad:* ahogy társadalmunk a jövő nemzedék minőségét meghatározó pedagógusgárdát kezeli (megbecsüli, dotálja), az nem csupán kabarétréfák vándorpoénja, de országos szégyen is.

(ELSŐ PARTI VÉGE. A KIBIC MEG AKARJA ÓVNI, DE SENKI SE FIGYEL ODA.)

● *Mi történne, ha egyszer életkorától függetlenül a jó tanár a jó futballistával azonos-sok, a nagyon jó mérnök a nagyon jó lángost sütővel azonos-nagyonsok, a rossz orvos a rossz rockgitárossal azonos-nem-sok fizetést kapna?* Kipróbáljuk? Én benne vagyok.

(MÁSODIK LEOSZTÁS. TÉVES. AZ OSZTÓ ÖNMAGÁNAK EMELT. PEDIG HAGYNI KÉNE A FELVEVŐT IS JÁTSZANI.)

● Erkölcsi megbecsülés... Olyan korban, amikor értékítéletünk és — szemléletünk egyetlen talpköve a *prakticizmus*, nehezen várható el. Nincs is. Hogy miért nincs, az bizony külön misét érdemelne, ennek celebrálására azonban nem vállalkozhatom.

(HARMADIK LEOSZTÁS. ITT JUT NÉHÁNY LAP A LELKES KIBICNEK IS.)

● Lerágott csont, hogy felsőoktatási intézményeinkben — megfelelően a kizárólagos érvényű gazdasági szempontok elvárásainak — *értelmiségképzés helyett diplomás-kitenyésztés, jobb helyeken szakembergyártás folyik.* Ennek orvoslása egyrészt nem gazdaságos, másrészt fölöttébb nehéz is. A nehézséget a rossz beidegződés mellett az okozza, hogy szinte *minden szak adott tudományára olyan nagy mennyiségű elsajátítandó ismerethalmazzal bír, melynek hallgatóságba-sulykolása az egész tanulmányi időt fölemésztheti.* Minthogy az egy(ségnyi) előadáson leadható anyag mennyisége alig növelhető, akárcsak az óraszámok (bár hírlik, némely helyeken hangulatos éjféli szemináriumok bevezetésére készülődnek — gyertyafénynél), ellenben a nagy sebességgel feilődő tudományok az ismeret és adathalmazt szakadatlanul növelik, egyre többek úgy tartják (állítólag illetékes helyen is), hogy mennyiségcentrikus és időleges reprodukciókra építkező *felsőoktatásunkat valamiféle átszervezésnek kellene alávetni.* A mikéntek körül heves viták dúlnak. Nekem egy olyasfajta, interdiszciplináris képzés volna legszimpatikusabb, amely az illető szak(ma) területén — a bebiflázandó tételes tudást minimálisra szorítva — általános tájékozódási képességet és átfogó képet nyújtana, nem feledkezve meg az általános műveltség alappilléreinek lerakásáról sem; e tantárgyak tanulásának lehetővé tétele helyett akár azok kötelezővé tételével is. Hasonló koncepció *Marx György* professzor úr *komplex természettudományos képzést* megvalósítani hivatott reformjavaslata, mely szerint az egyes, mereven elhatárolódó résztudományok választóvonalainak elmosásával, kellő módszertani felkészültséggel olyan szemléletű szakemberek nevelhetők ki, akik nem jönnek zavarba, ha forradalmi felfedezések után az illető tudomány régi eredményeinek nagy része érvényét vagy hatáskörét veszti, mindez ráadásul kisebb mennyiségi megterheléssel, kevesebb órában. *Az így felszabaduló időt talán fel lehetne használni arra, hogy az egyetem értelmiségképző funkciójának a valóságban is megfelelhessen.*

(PILLANTSUNK BELE KICSINYSÉG A TALONBA, ÉS NE LEPŐDJÜNK MEG, HA OTT PIROS HETEST NEM TALÁLUNK.)

● Ismétlésekbe bocsájtkozni nem szerencsés dolog, mégis ez következik.

Számtalanul megírták már *a mostani számonkérési rendszer típushibáit;* itt két olyannal kívánom ezt megspékelni, amelyről talán kevesebb szó esett.

● Sajnálatos módon a *kötelező érvényű, de nem szakirányú* (ún töltelék-) *tárgyak* megválasztása körül mind a célszerűség, mind a logika elveit megsérüli, látom. *Nem a mindkét*

(Folytatás a 3. oldalon.)

A „Diákok a békéért, biztonságért, leszerelésért" konferencia felhívása

Magyarországon, Szegeden *a József Attila Tudományegyetem* hallgatósága által kezdeményezett és megrendezett *nemzetközi diákszeminárium* nyílt és őszinte véleménycsere alapján *november 20-án elfogadta* az alábbi, nemzeti és nemzetközi ifjúsági szervezetekhez, fiatalokhoz intézett

felhívást:

Veszélyben a béke!

Az 1970-es évek kölcsönösen elismert erő egyensúlya után az Egyesült Államok vezető köreinek nyomására a NATO újabb erőteljes fegyverkezésbe kezdett, mely potenciálisan növeli a háborús veszélyt. Így a szocialista országok rákényszerültek a megfelelő lépések megtételére a katonai erőegyensúly megtartása érdekében.

Támogatjuk a szocialista országok és minden más reális, józan erő békekezdeményezéseit, melyek elősegítik a fegyverzetek csökkentésére és leszerelésére irányuló tárgyalásokat. Üdvözöljük a Szovjetunió fogadalmát, hogy nem alkalmaz elsőként atomfegyvert.

Nem akarjuk a fegyverzetek szaporítását! Elítéljük az új, középható-távolságú nukleáris rakéták telepítését Nyugat-Európában! Követeljük, hogy a két katonai tömb képviselői folytassanak érdemi tárgyalásokat e kérdésről.

Támogatjuk az atomfegyvermentes övezetek létrehozását. Ezek az övezetek szolgáljanak első lépésként egy atomfegyvermentes világ létrehozásához.

Tudatában vagyunk a diák- és ifjúsági szervezetek szerepének a békéért vívott harcban; így a magunk számára az alábbi feladatok megvalósítását tűzzük ki célul:

1. Javasoljuk, hogy minden évben november 17-én, a Nemzetközi Diáknapon az egyetemi ifjúsági és diákszervezetek szenteljenek különös figyelmet a nemzetközi béke, biztonság, leszerelés kérdéseinek, a diákok szerepének a békéért vívott harcban és fejezzék ki elkötelezettségüket konkrét rendezvényekkel is.

1983-ban e rendezvények a NATO 1979-ben hozott brüsszeli döntésének végrehajtása ellen irányuljanak.

2. Kezdeményezzük hogy az egyetemi, nemzeti és nemzetközi diák- és ifjúsági szervezetek lapjai szenteljenek külön számot a béke és leszerelés kérdéseinek, különös tekintettel az európai békére, enyhülésre és a diákok részvételére a békemozgalomban.

3. Kezdeményezzük, hogy a nemzeti békemozgalmak keretein belül, ahol szükséges, jöjjön létre ifjúsági békealap az egyetemi és nemzeti ifjúsági és diákszervezetek önkéntes befizetéséből, mely alap pénzügyi segítséget nyújtana országaink, a fiatalok békekezdeményezéseihez, akcióihoz.

4. A béke és leszerelés kérdéseivel foglalkozó képeslap pályázatot hirdetünk meg. A legjobb képeslapokat kinyomtatjuk és terjesztjük: ezeken a képeslapokon gyűjtjük mindazok aláírását, akik kiállnak a béke és leszerelés ügye mellett, elítélik a fegyverkezési hajszát, a háborús propagandát és a feszültségek szítását. 1983-ban ezen akciók keretében küldjünk képeslapokat a NATO brüsszeli főhadiszállására, követelve a NATO-döntés visszavonását.

5. Ösztönözzük és támogatjuk a különböző célú diákcseréket, melyek egymás munkájának és a békéért vívott harcának jobb megismerését segítik elő. Szervezzünk kétoldalú szemináriumokat, vitákat a béke és leszerelés kérdéseiről. Nyári táboraink viták és filmvetítések alkalmával foglalkozzunk e kérdésekkel.

6. Ifjúsági és diákszervezeteink, ahol erre igény van, alakítsanak béke-klubokat az egyetemeken, melyek figyelemmel kísérik és propagálják a nemzetközi és hazai békemozgalmak tevékenységét és azokba a diákok javaslataikkal és ötleteikkel bekapcsolódnak. Ezek a klubok tartsák egymással a kapcsolatot, rendszeresen cseréljék ki dokumentumaikat, publikációkat.

7. Készítsünk közös propaganda, oktató-anyagokat, melyek a diákok békére nevelését szolgálják egyetemünkön és nemzetközi rendezvényeken, (szemináriumokon, nyári táborokban, kulturális rendezvényeken).

8. Ifjúsági és diákszervezeteinken keresztül javasoljuk, hogy a DIVSZ és az NDSZ évente adjon ki békemozgalom tevékenységével kapcsolatos eseménynaptárt.

9. Csatlakozzunk évente az ENSZ Leszerelési Hete keretében rendezett akciókhoz. Egyetemeinken tömegrendezvényekkel fejezzük ki elkötelezettségünket a béke ügye iránt. Informáljuk egymást e rendezvények előkészületeiről, programjáról, eredményeiről.

10. Az önképzőkörök, tudományos diákkörök keretein belül a diákok foglalkozzanak a béke megőrzésével kapcsolatos problémákkal. Kezdeményezzük, hogy a természet, a környezetvédelem és a természettudományok oktatása és kutatása során az eddiginél mélyebben foglalkozzunk a háború és fegyverkezés veszélyeivel és káros hatásaival.

Fenti célok és törekvések megvalósításában vezéreljen bennünket az a gondolat, hogy nem vagyunk egyedül, haladó gondolkodású, békeszerető munkások, diákok, tudósok, politikusok, egyházi személyiségek, katonatisztek és tábornokok támogatnak bennünket, világnézeti különbségekre, pártállásra való tekintet nélkül. Békemozgalmakra, egységes akciókra, kezdeményezésekre van szükség a továbbiakban is. Együttműködésünk megalapozott, az értelmiségi funkcióból is fakadó közös felelősségérzet, a legfőbb emberi jog, a békéhez való jog biztosításában való közös érdekeltségünk támasztja alá.

A béke — a jövőnk!

(A konferenciához kapcsolódó írásaink a 2. oldalon olvashatók!)

Tenni vagy nem lenni...

— néhány gondolatkísérlet a békéről —

Az ország, a magyarság gondjai, az érzelmeinket talán közvetlenebbül megragadó *„nemzeti sorskérdések”* időközönként felborzolnak bennünket, míg az *„emberiség sorskérdéseit”* gyakran elhessegetjük magunktól. Úrrá lesz rajtunk a tehetetlenség érzése. Néha úgy tűnik számunkra, hogy tőlünk messze eső, általunk befolyásolhatatlan hatalmaktól függ. A természet környezetszennyeződésnek nevezett lepusztulása, a világ jó részének élelmezési válsága, egy nukleáris háború apokaliptikus képe rémlik fel előttünk, hogy aztán vissza is utasítsuk tudatunk rejtettebb zugaiba. Az ember nem élhet sokkhatások állandó nyomása alatt. Hajlik különféle felmentő ideológiák elfogadására, vagy egyéniesített elhárító mechanizmusok kialakítására.

A békéről a civilizáció kezdetei óta írhattak és írtak is drámai szavakat. *Napjainkra azonban abszolút érték, a lét és nemlét kérdése lett a béke.* A háború, amely maga a magas szinten társadalmasodott erőszak, a történelem során, gyakran szenvedett el morális elítélést, ennek ellenére egészen a XX. század közepéig a „társadalom közi” konfliktusok feloldásának szélsőséges, de mégis *„normális”* feloldó eszköze maradt. Meggyőződésem, hogy ezt az eszközt az előrehaladó történelem inkább utóbb, mint előbb, a nukleáris veszély nélkül is kiiktatta volna. A II. világháború után azonban a „hadi termelőerők” robbanásszerű fejlődése a háborút kitaszította a „rendes” ellentétkezelő módszerek közül. Mégpedig azelőtt, mielőtt az emberiség megtanulta volna békésen rendezni globális konfliktusait.

Paradox szituáció állt elő: Miközben néhány őrültet kivéve a „leghéjább” imperialistáknak sem érdeke maga a totális nukleáris háború — hiszen elmultával nekik is ki kell dugniuk az orrukat összkomfortos bunkerjukból fékezhetetlenül (?!) tovább folyik a fegyverkezési verseny, egyre másra törnek ki helyi háborúk. Néhány nyilvánosságra került „vakriadó” hátborzongató esete még a véletlen nukleáris háború rémét is felidézi.

Ilyen világpolitikai helyzetben *mindenfajta őszinte béketörekvésnek létjogosultsága van*, akár felülről, akár alulról indul ki. A normális elítélés, a művészi jajkiáltás egyaránt indokolt a háborúval, a fegyverkezéssel szemben. A politika nem engedheti meg a maga számára az egyoldalú pacifizmus luxusát, az „egyszerű” embereknél azonban ez is tolerálható (és tolerálandó.) A fegyverkezésnek van osztálytartalma, a fegyvernek viszont már nincs. A robbanás pillanatában a „kapitalista” és a „szocialista” fegyverek egyminőségűvé hogy úgy mondjam „osztály helyettivé” lesznek. Nem csoda hát, hogy a tömegek egy részét valamiféle általános fenyegetettségi érzés tölti el, és ezzel együtt összemosódnak a mögöttes politikai tartalmak. *Pozitív cselekvést kipattantani a homályos, vagy gyakran egyirányú veszélyérzetből* — ez a békemozgalom feladata. A békemozgalomnak annál is inkább meg kell ezt tennie, mert a veszélyérzet nem csak a közöny, sokféle, esetleg torz — agresszív, misztikus irányba is aktivizálódhat.

Egy békemozgalom akár elismeri ezt magáról, akár nem, politikai mozgalom is, mint ilyen akkor tevékenykedhet hatékonyan, ha igyekszik megismerni a béke illetve a fegyverkezés politikai és társadalmi feltételrendszerét. Segíthet differenciáltabb és ezáltal jobb reagálási stratégiák, alternatívák kidolgozásában, és elfogadásában „lefelé” megmagyarázhatja, hogy a szocialista országok egyoldalúan nem léphetnek ki a fegyverkezési versenyből, „fölfelé” viszont fölhívhatja a figyelmet arra, hogy a fegyveres erőink erősítése mellett, például úgy is harcolhatunk a bennünket megrokkantani és merev alapállásba, bezárkózásba kergetni igyekvő imperialista törekvések ellen, ha például határozottabban végrehajtjuk általunk is szándékolt reformjainkat, előremegyünk a szocialista demokrácia fejlesztésében stb. — Mindezzel ugyanis, egyrészt, saját érdekeinket is követjük, másrészt, sokkal nagyobb eséllyel kereshetünk szövetségeseket, akár a nyugati, akár a harmadik világban. Ne sikerülhessen még egyszer az ami a hetvenes évek végén történt: az amerikai közvélemény is felsorakozott a kormányzat fegyverkezési hangulata mögött. A nyugati közvélemény, benne a nagy súlyú középrétegek szimpátiája felénk, és békepolitikánk felé fordul már akkor is, ha társadalmunk tökéletesítésére irányuló őszinte erőfeszítéseinket tapasztalja. Ennek a tapasztalásnak kétségbevonhatatlanul kell lennie, és áttörnie minden manipulációs akadályt.

A határozott ellenlépésekkel egyidejű, a társadalmunk és gazdaságunk egészét átfogó komplex reagálások napjainkban azért is aktuálisak, mert már az USA-ban is megindult a közvélemény szembefordulása kormányunk fegyverkezést tovább pörgető stratégiájával.

GÉCZI JÓZSEF

Egy konferencia margójára

● *„Tudod, mi a béke?”* — kérdezi egy gyermekvers első sora. Tényleg! Mi is valójában a béke? *És mi a háború?* Az a tény érdekelt, hogy ezek *a fiatalok, akik egy nemzetközi békekonferenciára gyűltek össze, meg tudják-e határozni* — legalább önmaguk számára — *a béke fogalmát.* De foglalkoztatott még az is, hogy a manapság gyakran felmerülő kérdésről, *az igazságos háború problematikájáról* mi a véleményük. Az alábbiakban röviden bemutatok néhány nyilatkozatot. Vegyük először talán a *nyugatiak* véleményét.

● A *finnek* szerint a *béke háborúmentességet* jelent egyszerűen megfogalmazva. „Úgy gondoljuk azonban hogy ez a definíció nem elégséges. A béke végeredményben egy olyan helyzet, melyben a társadalmi és személyek közötti kapcsolatok erőszakmentesek.” *Szerintük létezik igazságos háború.* „Vannak olyan extrém szituációk, mikor erőszakos módszerek is elfogadhatók pl. a nemzeti felszabadító harcok stb...”

● A *dán* képviselő inkább a kérdés politikai vonatkozásait vette figyelembe. „Amikor békéről beszélünk, akkor hosszantartó békét értünk alatta. Biztos békét. Ez elsősorban azt jelenti, hogy a konfrontációs vonalat az agresszív imperialista erőket, főleg az USA-t, le kell győzni. Az imperialista országokat egy reális külpolitikai vonalra kell terelni. Így pl. az USA-val meg kell értetni, hogy többé már nem csak ő a Világ ma.” A *háborúval* kapcsolatban a következőket jegyezte meg: „A háborúnak két fajtája van. De természetesen a támadó fél mindig azt vallja magáról, hogy ő képviseli az igazságot. Mindennek ellenére senki sem vitatja, hogy a PFSZ harca vagy a gerillák harca igazságos. Senki sem vitathatja, hogy a vietnami felszabadító háború igazságos volt. Gyakran a munkásmozgalom is rákényszerül fegyverek alkalmazására. De mindenek előtt nagyon fontos a szocialista országok azon komoly kötelessége, hogy fenntartsák az erőegyensúlyt mert ha ez kibillen azt jelenti, hogy a háború megnyerhető.”

● Most nézzük *a keleti* szárnyat. *Lengyelek:*

„*Mi a béke?* Hát az, hogy a *két nagyhatalom között ne legyen konfliktus.* Illetve nem csak háborúmentességet, hanem együttműködést is jelent. És az abszolút bizonyosságot arról hogy nem lesz háború.” *”Igazságos háború? Természetesen létezik.* Pl. a védekezés, vagy a nemzeti felszabadító harcok. Az atomkorban persze ez problémás. Ezt talán úgy lehet kivédeni, hogy arra törekszik mindkét fél, hogy lemond az A-bomba első használatáról!”

● És mit mondanak a *magyar* fiatalok?

A békéről:

— „Háborúmentesség illetve a háború szükségtelenségébe vetett hit. Hétköznapilag ‚nem fenyegetettség” illetve barátságosságot.”

— „Nemzetek, népek egymás melletti kölcsönös megértésben élése.”

— „Dinámikusan fejlődő folyamat.

— „Az az állapot, mikor az államok fegyveres konfliktus nélkül élnek egymás mellett.”

És a *háborúról:*

— „Szerintem a háború a természetes kiválogatódás (mint biológiai folyamat) kivetülése a tudati cselekvésre. Igazság ‚mint abszolút” nincs, így az igazságos háborúról az a véleményem, hogy a háború bizonyos korszakokban szükséges igazságtalanság.”

— „Ha azt állítanám hogy nincs igazságos háború, akkor pacifista lennék.”

— „Lehet igazságos a védekező háború. Persze kerülni kell a támadást és akkor nincs szükség védelemre.”

— „Létezik igazságos háború. A támadó sosem igazságos. A védekező igen.”

● A fentiek után nem áll szándékomban mélyreható konklúzió levonása, sem pedig valamilyenfajta összegzése az eddigieknek. Az olvasó azonban joggal várhatná el, hogy végre maga a cikk írója is nyilatkozzék. Nos az én személyes véleményem a következő: A béke a létezés természetes állapota, mely nem nyugalmat, hanem állandó mozgást, ellentmondások megannyi felvetődését és új-meg-új megoldását jelenti számomra. Az ellentmondás megoldásának módja a vízválasztó a béke és háború kérdéskörében. Az emberi szellem tökéletessége folytán a felmerülő ellentéteket szinte kizárólag erőszakos módon igyekezett feloldani. Erőszakkal rákényszerítette(ti) akaratát a természeti világtól kezdve a saját embertársaira. Az emberi nem fejlődése során ez lassan finomodott, és bár az erőszak korántsem tűnt el, legalább azt a szintet elértük, hogy a fizikai brutális erőszak már nem olyan elfogadott, mint volt pl. középkorban. Ezt nevezik sokan civilizációnak. De a civilizáció még önmagában nem eredmény, sőt(!) óriási veszélyeket hordoz magában. Afféle kamaszkornak tekinthető az emberiség élettörténetében. József Attila így fogalmazta meg: *„Még nem nagy az ember, / Képzeli hát szertelen. / Kísérje két szülője szemmel. / A szellem és a szerelem!”*

K. J.

A békekonferencia szekcióüléseiről

1. szekció

Bevezetőként azt kell megemlíteni, hogy a szekcióülések elsősorban *nem kifejezett vitákból, hanem közös érdeklődésre számot tartó témákról folyó eszmecserékből* tevődött össze. A legelső téma, amit azonnal sok megjegyzés kísért, *a tudósok felelősségét érintette*: Mi módon kerülhető el a tudósok bevonása a haditecnika fejlesztésébe? Bár a részletekben nem volt teljes az egyetértés, általánosan elfogadtuk, hogy a társadalom összetett szerkezete és a militarizmus befolyása miatt *az egyes embernek, napjainkban, nem áll módjában, hogy ellenőrizze munkája eredményeinek felhasználását.* Ezzel kapcsolatban felmerült egy javaslat, mely szerint *más nemzetek tudósai is bocsássanak ki egy olyan deklarációt, mint 1980-ban az angol az amerikai és a szovjet orvosok.* Az ötletet támogatta a szekció. Ezek után a delegációk rövid áttekintést adtak a saját mozgalmi munkájukban használt *módszereikről.* Ez érdekes felsorolás volt, még ha nem is minden ötlet tűnt minden országban alkalmazhatónak. Ezen a listán különösen a mozgalmak és a szervezetek közötti *cserelátogatások* fontosságát emelték ki a hozzászólók. Ezeknek a cseréknek már jó hagyományai vannak pl: nyári nemzetközi építőtáborok formájában. Azzal a céllal, hogy ezeknek a cseréknek több lehetősége legyen, az a javaslat merült fel, hogy *e célra az eddiginél több pénzt kellene biztosítani.* Ugyanez volt a célja egy másik javaslatnak, mely szerint *az ifjúsági utazási irodáknak békegyűléseket,* vagy más *a békemunkával kapcsolatos eseményeket* kellene programjukba belefoglalni. Mindenki egyetértett ugyanis abban, hogy *a személyes tapasztalatok és kapcsolatok óriási szerepet játszanak a békemunkában.* Ahogy a lengyel küldött kifejtette, a személyes jellegű információnak létagadhatatlan előnyei vannak a sajtó által adott sztereotíp információval szemben. Ez utóbbinak a megbízhatósága különösen kétséges (?) sok esetben. *Ez a komoly kérdés érdekes vitát keltett,* melyet követően azt megállapította a szekció, hogy a kizárólagos *adatszolgáltatás* nagyon *objektívnek tűnhet,* de ez továbbra is lehetővé teszi az emberek *manipulálását. Általában a tömegtájékoztatási eszközök szerepe és módszerei olyan téma volt amelyet illetően a vélemények széles megoszlást mutattak.* Egy javaslat merült fel, amely szerint lehetővé kell tenni, hogy diákok cikkeket jelentethessenek meg más országok lapjaiban, így hozzájárulva a békeszerető fiatalok közötti információcseréhez. Hasonló volt egy másik javaslat is, hogy továbbra is támogassuk a *békeklubok alapítását* és működtetését, pl. *a már meglevő UNESCO-klubokra alapozva.* Ehhez kapcsolódott az az ötlet, hogy ezek a klubok tartsanak kapcsolatot; ha lehetséges adjanak ki közösen egy folyóiratot. Ebben békerendezvényeket érintő hírek és egyéb békeharchoz és munkához kapcsolódó cikkek kapnának helyet. Kiemelkedő, hogy az egész szekció *alapvető fontosságú kérdésnek* tekintette a *megbízható információk szerzését és cseréjét.* Emellett külön figyelmet szentelünk annak a negatív jelenségnek, hogy ti. *az erőszak „fogyasztói cikk” lett a* tömegtájékoztatási eszközökben. Megvizsgálva a problémát, megállapítottuk, hogy *ennek kettős hatása van.* 1. Elvonja a figyelmet más problémákról. 2. Táplálja az emberek tudatában azt a nézetet, hogy a háború természetes és elkerülhetetlen. Ez nyilvánvalóan elvezet ahhoz a kérdéshez, hogy miképpen neveljük gyermekeinket, ha nem akarjuk, hogy felnőttként az erőszak szórakoztassa őket. Ez a probléma még mindig megoldásra vár, ugyanúgy, mint pl. a katonai szolgálat letöltése polgári tevékenységgel (ún. conscientions objection). *Összefoglalásképpen:* a szekción résztvevők tudatában voltak saját felelősségüknek és kötelességüknek.

BOKOR TAMÁS

2. szekció

A szekció *témája az ifjúsági és diákszervezetek szerepe a békéért és leszerelésért vívott harcban;* az elmúlt időszak akciói, lehetséges kezdeményezések a jövőben.

Mivel az ifjúságnak sajátos szerepe és felelőssége van a békéért, biztonságért és nemzetközi együttműködés előmozdításáért folyó küzdelemben, e szekció célja az volt, hogy megbeszéljük, hogyan tehetünk eleget még hatékonyabban e feladatunknak. Ezért *először azt foglaltuk össze, hogy a különböző ifjúsági és diákszervezetek az egyes egyetemeken mit tettek eddig, és milyen formában és módon vesznek részt a diákok a nemzeti és nemzetközi békemozgalomban.* Láthattuk hogy tömegdemonstrációk, nagygyűlések viták, diákszemináriumok voltak eddig és lesznek a jövőben is azok a fő formák, melyeken a diákok kifejezhetik békevágyukat.

A *magyar* résztvevők a speciális *építő- és vitatáborok* szervezésének fontosságát hangsúlyozták. Ezekben a táborokban Európa különböző országaiból érkezett diákoknak a munka utáni vitákon, beszélgetéseken alkalmuk van a vélemény és tapasztalatcserére, az európai helyzet és saját békemozgalomban szerzett tapasztalataik és akcióik kérdésében. *Szegeden* és *Budapesten* az elmúlt nyáron rendezett táborok jó eredményeit említve, javasoltuk az ifjúsági szervezetek képviselőinek hasonló táborok szervezését, kihasználva az ilyen táborok nyújtotta találkozás, beszélgetés lehetőségét.

Ebben a szekcióban vettek részt a konferencia vendégei, az NDSZ és a DIVSZ képviselői. Lehetőségünk nyílott arra, hogy halljunk e szervezeteknek a béke- és szolidaritási mozgalomban folytatott tevékenységéről. Mint a képviselők elmondták, mindkét szervezetnek fontos szerepe van a békeharcban, és fő feladatuk a nemzeti kezdeményezések támogatása, segítése és a különböző mozgalmak koordinálása. Mind az olyan nagy jelentőségű események, mint a „Helsinki Fórum”, mind pedig a tevékenységek olyan új formái, mint a békebusz-, békehajó-túra hasznos formái az ilyen irányú akcióknak, és lehetőség a beszélgetésre, vitákra: mit tehet az ifjúság, milyen irányok érvényesülnek az ifjúsági békemozgalomban. Mivel ezek a képviselők különböző országokból érkeztek, megismerkedhettünk saját országuk azaz India, Görögország és az NSZK különböző szervezeteinek békemozgalmaival, e mozgalmak eredményeivel, kezdeményezéseikkel.

Az elmúlt időszak eseményeinek felsorakoztatása után a szekció *a jövő lehetséges akcióit* próbálta felvázolni. Arra kerestük a választ, hogyan lehetne a diákok békemozgalma szélesebb körű és hatékonyabb. Felvetődött a különböző szervezetek együttműködése a békemozgalom akciói során. Az egyik delegátus javasolta, hogy a béke iránti elkötelezettségünket fejezzük ki oly módon is, hogy egy meghatározott napon az egyes egyetemek ifjúsági és diákszervezetei szervezzenek tömegdemonstrációkat, nagygyűléseket. A nemzetközi diáknap lehetne az az alkalom, amikor különleges figyelmet fordítunk a béke-, biztonság-, leszerelés kérdéseinek. 1983-ban a konkrét békeakciók az amerikai rakéták nyugat-európai telepítése ellen irányuljanak. Kértük az NDSZ és a DIVSZ képviselőit hogy karolják fel e kezdeményezést, és javasolják azoknak a tagszervezeteiknek, melyek képviselői nem vettek részt a konferencián, hogy kapcsolódjanak ehhez a kampányhoz nemzeti kereteken és lehetőségeken belül.

A szélesebb körű információszerzés érdekében felkértük az NDSZ DIVSZ képviselőit, hogy a 2 szervezet állítson össze egy eseménynaptárt, mely az adott időszak akcióit tartalmazza.. Mivel ezek az akciók és ezek szervezése igen költséges, javasoltuk hogy minden ifjúsági és diákszervezet támogassa egy nemzeti békealap létrehozását a különböző akciók és rendezvények anyagi segítésére. A pénzalapot elsősorban társadalmi munkából befolyt pénz képezné.

A szekcióüléseken elhangzott javaslatokat minden résztvevő támogatta, egyetemünk ifjúsági és diákszervezetében megvalósíthatónak találta. A szekció munkája azzal az igérettel fejeződött be, hogy a küldöttek hazatérve mindent megtesznek azért hogy az itt elhangzottak megvalósuljanak, segítve ezzel a diákok békemozgalmát.

ENGI KATALIN

Felet kondult a vészharang

(Folytatás az 1. oldalról.)

irányból érdektelenségbe fulladó honvédelmi oktatás jelenti az ellenérzések fő tárgyát, de hangsúly-eltolódást érzek a marxista tárgyak körül is. A hallgatóság körében ugyanis jobban örülnének, ha a rendkívül szárazon (nemegyszer rosszul) megírt pégé, stb. könyvek vizsga előtti betanulása helyett egy általános tájékozottságról elbeszélgetés formájában kellene számot adnia. Ehhez mindenképpen az szükségeltetne, hogy *a mostaninál nagyobb arányban szerepeljék a filozófiatörténet, a szociológia, esetleg a politika.*

Idegennyelv-oktatásunk általam föl nem fogható módon tanár-szakosoknak is kötelező *szakfordítást irányoz elő,* holott a nem-tudományos (tehát tanári) pályán dolgozók nem találkoznak olyan, munkájukhoz szükséges irodalommal, amely magyarul ne lenne hozzáférhető. *Sokkal inkább üdvözlendő volna* a retorika vagy *a magyar nyelvtan oktatása, hogy legalább összefüggően és helyesen tudjék megnyilatkozni szerencsétlen delikvens,* ha már társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyéül (a nemzet alulfizetett napszámosaként) egy fekete tábla előtti térrészt jelölt meg a sors.

A másik dolog, mielőtt hosszúra nyúlt hozzászólásom befejezném, annak a számonkérési formának megkérdőjelezése lesz, amit eddig a legkevesebb támadás ért: az ún. *gyakorlati jegy.*

● A gyakorlatok (a TTK-nál maradva) folyamatos tanulás biztosítására hivatottak. Mivel ezt különböző (túlterheltségi, kényelmi, elvi) okok miatt követni szinte senki sem hajlandó, eme gyakorlatok a *zárthelyi dolgozatokra* történő „rávezetésre" degradálódnak, nemritkán egymás (ti: hallgatóság és gyakorlatvezető) idejének kölcsönös elrablásává fajulván. Tekintve, hogy néhány ember az illető zéhát hosszas tanulás, mások felenegyedannyi készülés után viszik sikerre, átmeneti javaslatom a következő: *iktassuk be az előadások anyagába típusfeladatok megoldását, a gyakorlatokat pedig változtassuk át fakultatíve választható konzultációkká.* Mindenki érzi, hány konzultációra van szüksége a dolgozat leküzdéséhez (esetleg egyre sem), így aztán hasznos és értékes idő szabadulhatna föl.

(NEGYEDIK LEOSZTÁS. TERÍTETT BETLI.)

● Művelődési miniszterünk debreceni tanévnyitó beszédében a szokásos zárszavak mellé minden diáknak és oktatásügyi dolgozónak munkájához *„belső megelégedettséget"* kívánt. Milyen kár, hogy a katharzis csupán a már mindannyiunk által unalomig ismert problémák bátor/bátortalan kimondásában gyökerezhetik, míg azok megoldásába plántált hitünk a messzi égbolton szivárványosan felderengő, ám az éppen uralkodó időjárási viszonyoktól függően hosszabb-rövidebb tündöklés után rendszerint szertefoszló délibáb marad.

SANDI ISTVÁN

Dr. Csépányi Dezső

1928 1982

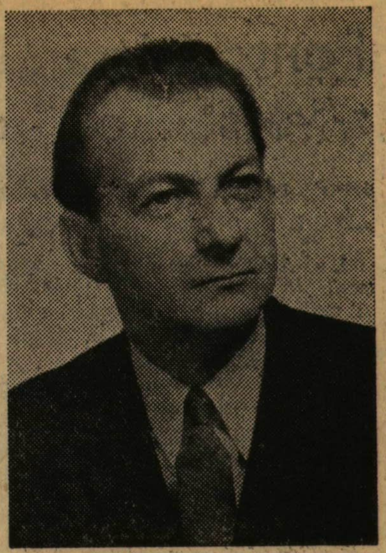

„Az élet minden pillanata egy lépés a halál felé" mondatja ki egyik hősével Corneille. Ám bármennyire is tisztában vagyunk a mindannyiunkat utolérő véggel, mindig váratlanul ér bennünket ... szünk a bekövetkező csapásban. Így ért bennünket az Ő halálának híre is, jóllehet, akik ismertük tudtuk hosszú évek óta súlyos beteg.

Csépányi Dezső ahhoz a népi generációhoz tartozott, akik számára a felszabadulás teremtette meg az értelmiségivé válás lehetőségét. Ózd környéki munkáscsalád gyermekeként 1951-ben szerzett történelem szakos középiskolai tanári diplomát, majd az MTA Történettudományi Intézetében dolgozott, ahol elsőként fogott hozzá a 3 éves terv tudományos értékeléséhez. 1958. óta, 24 évig oktatott és dolgozott egyetemünkön. „Az újpesti munkásmozgalom története" című disszertációjával 1961-ben egyetemi doktori címet szerzett majd 1968-ban az ellenforradalmi rendszer munkásellenes politikájáról írott értekezéséért nyerte el a történettudományok kandidátusa fokozatot. Kutatási témáiból több tanulmányt publikált és kandidátusi értekezését az Akadémiai Kiadó könyv alakban is megjelentette. Jelentős részt vállalt a tanszékünk által készített jegyzet, s a szocialista társadalom főbb jellemző vonásait kutató kollektív kutatási program munkálataiban. Mindvégig felelősséggel végezte oktatómunkáját, s ebben az utóbbi években egyre súlyosbodó egészségi állapota sem gátolta. A „fejlődő országok" témaköréből hirdetett speciális kollégiumot. 1975-ben megkapta a Munka Érdemrend ezüst fokozatát.

Egyre romló egészségi állapota miatt nemrégiben kérte nyugdíjazását, de a kiérdemelt pihenést már nem érhette meg, mint ahogy nem vehette át személyesen a „Kiváló Munkáért" miniszteri kitüntetést sem.

Hiányozni fog nekünk okos, sokat sejtető mosolya mely a vitárá alakuló eszmecseréket lezáró tömör és bölcs mondatait keretezte. Hiányozni fog fanyar humora, mely nem a kiábrándultságból, de a szeretetből, a megértésből, s az olykor gondok tépázta életéből is táplálkozott. Hiányozni fognak aforizmába illő zsörtölődései, amelyek a százszor körbejárt igazságok megdönthetetlenségébe vetett hitünket voltak hivatva kikezdeni, s így a következtetések újragondolására kényszerítettek. Hiányozni fog a fiatalabb kollegáknak nyújtott segítő keze amelyért — valljuk be — nem mindig nyúltunk, mert nem láttuk meg a szelíd, betegségtől gyötört emberben a szunnyadó lendületet, s egy tanúságos életút számunkra is felhalmozott tapasztalatait. Hiányozni fog a segítőkész jóbarát, a megértő vezető, a tanítványait partnerként kezelő tanár, s a családja gondjait vállaló jó családapa.

Maradjon velünk megharcolt embersége, szorgalma, igényessége. Az a képessége, mely e kusza világ össze-visszaságában képes volt felismerni a lényeges és lényegtelen közti rejtett különbségeket. Maradjon velünk egy olyan ember emléke, aki mindig tudta s büszkén vállalta indulása által meghatározott elkötelezettségét.

MAJSA JÓZSEF
JATE Tudományos Szocializmus Tanszék

A TTK Tudományos Diákköri Konfenciájáról

November 25-én zajlott le a *JATE Természettudományi Karán* a XVI. *OTDK őszi házi* konferenciája. Az előadások *hét* szekcióban kerültek bemutatásra. A *36 előadott dolgozat* hallgatóink jó szakmai felkészültségét, a tudományos kutatómunka terén kialakuló jártasságukat és alkotókészségüket tükrözi. Ezt mutatja az a tény is, hogy a szigorú szakmai zsűrik a dolgozatok továbbfejlesztésére, vagy némi módosítására tett javaslataik mellett *valamennyi* dolgozatot javasolták az *országos konferenciára* történő továbbításra.

A zsűri 9 dolgozatot javasolt 600 forintos *I. díjra, 13* dolgozatot 400 forintos *II. díjra* és 6 dolgozatot 200 forintos *III. díjra.* Ezen túlmenően számos dolgozat szerzője szóbeli dicséretben részesült.

A legszínvonalasabb, kari I. díjra javasolt dolgozatok szekciónként az alábbiak:

Fizika szekció: Hideg Éva (ötödéves fizikus): A kezdeti emelkedés módszerének általánosítása termolumineszcencia görbék aktiválási energiájának meghatározására; *Fehér László* (ötödéves fizikus): Potts Spin-Gauge rendszer fázisszerkezetének variációs tanulmányozása.

Földtudományi szekció: Fekete *Éva* (ötödéves matematika-földrajz szakos): Szeged és környéke kapcsolatrendszerének néhány eleme; *Hidasi Eszter* (ötödéves matematika-földrajz szakos): A vízgőztartalom évi eloszlása az É-i földgömbön.

Matematika szekció: Hajnal Péter (negyedéves matematikus): Gráfok partíciói.

Biológia szekció: Víg Éva (ötödéves biológus): A kedvezőtlen környezeti tényezők halakra kifejtett hatása; *Horváth Lóránt* (ötödéves biológia-kémia szakos): Aldoláz tisztítása és inmobizálása Akrilex C—100 gélen; *Mészáros Erzsébet* (ötödéves biológia-kémia szakos): Az anya és leánya menarche korának összefüggése.

Vegyész szekció: Hernádi Klára (ötödéves vegyész): Az 1-buten gázfázisú oxidációjú V_2O_5—S_nO_3 keverék oxid katalizátorokon.

A konferencián *a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola képviseletében* két hallgató — *Varga Róbert* (negyedéves földrajz-testnevelés szakos) és Kövecses Varga Lajos (negyedéves biológia-földrajz szakos) — tartott érdeklődést kiváltó előadást „Rádiótávvezérlésű szaktanterem alkalmazása az oktatásban" és „A Bükk szárazföldi csigáinak térképezése és tanulságai az elmúlt 60 évben gyűjtött anyagon" címen.

Gratulálunk szép eredményeikhez, további sikereket kívánunk kutatómunkájukhoz és hasonló szép szereplést az országos tudományos fórumon!

DR. ABONYINÉ DR. PALOTÁS JOLÁN
a TTK Diákköri Tanácsa titkára

Köszönetnyilvánítás!

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik hozzájárultak december 1-i fórumunk sikeréhez!

Elsősorban a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola KISZ-vezetőinek akik munkánkat segítve, a fórumunkat hirdető plakátot a TÁ-klub hirdetőtáblájáról a szemétkosárba helyezték. Ezzel biztosították, hogy az egyébként gyér számban érdeklődő főiskolai hallgatók, most meglepő tömegben eláraszthassák rendezvényünk színhelyét.

Köszönet illeti a JATE-klub rendezőit is, akik az egy hónappal korábban megbeszélt fórumot gondosan és precízen előkészítették és a helyszínen is teljes szívélyességgel álltak szolgálatunkra. Köszönet a komplex információ áramoltatásért (egyszerre volt élvezhető az amerikai rajzfilm, a fórumra érkezők zsongása majd a vetítőgép szerelése) valamint a szellem és a testmozgás összehangoltatásáért (az unatkozók ping-pongozhattak is.) Végül is a klub is jól járt, röpke 50 perc alatt klubnézésre hívhattuk — vándorlásunk során — a fórum résztvevőit. Legközelebb egyenesen a gólyák fogadásakor tartjuk a fórumot, hogy e funkciót még jobban elláthassuk.

A türelmes mozinézőknek is hálásak vagyunk, hogy helyfoglaló akcióikban nem zavartatták magukat, otthonosan mozogtak a fórumon.

Reméljük, az elkövetkező időkben a főiskolai plakátkezelőknek és a JATE-klubnak is hasonló támogatói-segítői lehetünk munkájukban!

Komolyra fordítva a szót: minden megjelent érdeklődőnek köszönjük, hogy eljött, s elnézését kérjük a lehetetlen helyzetért!

A szerkesztőség

„Korunk az identitáskeresők és identitásvesztők kora"

(Pataki Ferenc: Az én és a társadalmi azonosságtudat)

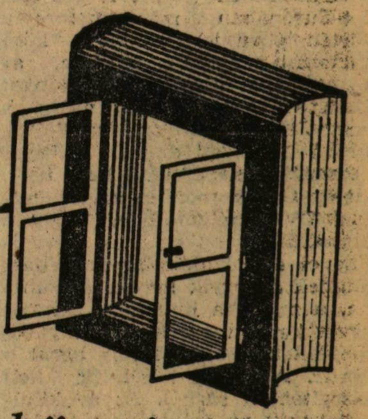

könyvismertetés

Pataki Ferenc könyve nagyszabású kísérlet arra, hogy áttekintse egy átfogó több tudomány eredményeire támaszkodó identitás-elmélet előfeltételeit.

A szerző sokoldalú elméleti-történeti és kritikai elemzésnek veti alá a *társadalmi azonosságtudatra* vonatkozó pszichológiai, szociálpszichológiai és szociológiai elgondolásokat, különös tekintettel a legújabb törekvésekre.

A 70-es évek második felében megnőtt a témába vágó közlések, elméleti, szemlélő összegzések, módszertani és kísérleti beszámolók száma.

Maga a folyamat valójában már a 40-es években elkezdődött, azonban míg a korábbi én-pszichológia szinte kizárólag a pszichoanalízis medrében épült tovább addig az utóbbi évtizedekben érzékelhető fordulat kezdett kirajzolódni e tárgykörben. A könyv első fejezetében ennek a fordulatnak az előkészítését és körülményrendszerét mutatja be a szerző, miközben feltárja *az én és a társadalmi azonosságtudat* problémájának körvonalait. Ezzel mintegy kiindulási alapot ad a jelenkori pszichológiai tendenciák megértéséhez.

Külön fejezetet szentel Pataki azon terminológiai kérdések tisztázására, amelyek az én sajátos „alrendszerének", a szociális identitásnak pszichológiai és szociológiai kutatásával kapcsolódnak össze.

A következő fejezet részletesen megismerteti az olvasót az én-pszichológia történeti útjaival. Áttekinti a vezető áramlatokat, különösen a szimbolikus interakcionizmus a mélylélektan, a humanista és szociálbehaviorista pszichológia, továbbá a kognitív elgondolások e témakörhöz kapcsolódó kérdéseit elemzi részletesen.

Az utolsó fejezetben tárgyalja a szűkebben vett identitás-elméletek vitatott alapkérdéseit, majd az egyéb elmélet-alkotási típusokat: az én-hangsúlyú, a helyzeti (szintuatív) és strukturális identitás-elméleteket.

Az *én és a társadalmi azonosságtudat (szociális identitás)* kérdése olyan jelenségkör, ami előtérbe került a jelenkori pszichológiában.

A pszichológiai vizsgálatok közben ugyanis napjainkban olyan kérdések vetődtek fel amelyek érthetővé teszik a téma aktualitását.

Vajon milyen is a társadalmi szerkezet és a társadalmi folyamatok illetve az egyén társadalmi viselkedése közötti „pszichikus közvetítés" rendje? Milyen pszichikus folyamatok és alakzatok révén épülnek be az egyénbe miképpen „szubjektiválódnak" az objektív társadalmi tények és folyamatok? S viszont hogyan objektiválódnak társadalmi tényekké és folyamatokká a pszichikus szabályozás révén megvalósuló aktusok, cselekvések?

Ezek a kérdések mindmáig nyitottak és megoldásra várnak.

Az identitás szervesen és logikusan beágyazódik a történelmi-társadalmi folyamatok valóságába: az önnön létfeltételeit, társadalmi viszonyait megalkotó és folyamatosan reprodukáló tevékeny emberi lény „életvilágának" alakulásába.

Szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy a mai társadalmi valóság viszonyai között mind jellemzőbb lesz a stabil identitás elvesztése, a hagyományos identitás-alakzatok felbomlása; mind több lesz az olyan egyén, aki szakadatlanul helyzeti egyensúlyozásokra, következetlenségek korrigálására kényszerül.

Jelenkori viszonyaink között megfigyelhető, hogy problematikussá vált a társadalmi valóság kisebb vagy nagyobb részrendszerei és az egyén közötti viszony, s ez az *önmeghatározás* bizonyos zavaraihoz vezethet és vezet is. Ez pedig egyértelműen korlátozza a *személyiség önmegvalósítását.*

Ajánlásul a könyv zárósorait idézem: „Sokan s mind többen küszködnek azzal, hogy választ adjanak e módfelett egyszerűnek látszó kérdésre: „Ki vagyok én?" S nem is csupán a fiatal zenekarok dalainak szövegéből csendül ki e kérdés! Egy dolog bizonyos: csak az egyén számára is elfogadható, tulajdon erőfeszítéseivel hitelesített, biztonságos társadalmi válasz alapján lehet egy további s talán még fontosabb kérdésre — a „Mivégre vagyok én?" talányára — is felelni."

Közös feladatunk, hogy a könyvből megismert elméleti tényeket átgondolva önmagunkra vonatkoztatva kivetítsük azokat a mindennapi élet gyakorlatára, hogy minél előbb megtaláljuk a választ arra: *„Mivégre vagyok én?"*

RADÓCZY KATALIN

Kolesz-sztorim

„Figyelj öreg, most azért mesélem el ezt a történetet mert olyan jellemző, meg ráadásul velem (velünk) történt. Nyáron, mielőtt mindenki szétszéledt volna a vizsgaidőszak letudtával, föl kellett írni, hogy az új tanévben kivel szeretnénk együtt egy szobában lakni. Aztán, amikor visszajöttünk egy új rendelet útjába állt szándékunknak: emeletenként osztották be a karok képviselőit, egy emelet — egy kar elv alapján.

Így a barátom aki hozzám hasonlóan bölcsész, nem lakhat egy szobában öccsével, akit az idén vettek föl a jogra. Persze a rendeleteket át lehet játszani, olyan mértékben is, mint nálunk a kollégiumban, szinte senki sem lakik ott, ahová beosztották. Mi is úgy oldhattuk meg a testvérek összeköltöztetését, hogy egy hónapig belső vándorlást okoztunk jónéhány szobában

De van egy másik történetem is, illetve ennek a folytatása. Háromágyas szobánkba beköltözött egy negyedik srác, aki — már fontos megjegyezni — jogász. Pótággyal jött, pótszekrény nélkül. Hosszas kutatómunkával összes nyomozókészségünket bevetve kiderítettük, hogy a harmadik emeleten van egy szoba, ahol csak ketten laknak ... Odámentünk ... de a gondnoknő szerint nem költözhetnek össze — a rendelet alapján — a különböző karok hallgatói.

Így lakunk négyen, két jogász, két bölcsész a jogászok szintjén, összezsúfolva, törvényen kívül Ió mi?"

(Jegyzi)

Pontosítás a „Mit kezdjünk a versekkel?" című íráshoz,

mely egyben válasz is Samu Attila „Nem volna szép, ha égre kelne" c. írásához

1. a. A költői eszközök, a nyelv, nem „egyedül költészeti kérdés". A vers társadalmi közegben születik (költő) és születik újjá (olvasó). A költészetnek, irodalomnak társadalmi funkciója van.

1. b. A vers ahogy visszamutat a költő társadalmi-ideológiai helyzetére, úgy (fordítsuk helyére) született ebben a helyzetben a vers. Költészeti és társadalmi-ideológiai kérdés tehát nem szétválasztható, s az eredeti írás téves ítéletei sem ennek tudhatók be. Hisz válaszodban is mindig a költészeti részben társadalmi-ideológiai-okokba-okozatokba útközöl lépten-nyomon. Ha egy mű a hivatalos politika „gyermeke" nem valódi „irodalom"? Hanem mi? Mondjuk: politika. De nem az-e a mű, amelyik a kultúrdiktatúra korában emeli fel épp ez ellen a hangját? Politika. S nem „valódi irodalom"? És politika a l'art pour l'art is, Móricz „Építkezz, ne politizálj!" jelszava is politika. Tehát: nem választható szét.

És írod: az irodalomnak szabadságra van szüksége. Ez pedig társadalmi-ideológiai kérdés. És az iskolai tanítás nem költészeti kérdés, mint írod? Egy költő kibeszélése nem az? És nem vers a vers befogadó, olvasó nélkül, és az olvasók itt találkoznak először irodalommal. Hogyne lenne hát ez a társadalmi-ideológiai kérdés költészeti is!

2. A magyar irodalomnak a történelemben (és itt Közép-Kelet-Európában más nemzetek történetében is) funkciói közé tartozott sokszor a politika, az újságírás, a szociográfia hiányát betölteni. Nézzük csak végig a sort Zrínyi „Török Áfium"-ától, Petőfi „Nemzeti dal"-án át Illyés „Puszták népé"-ig. Ez tény. Illyés Gyula mondta az augusztusi TV-beszélgetésben, hogy a társadalmat, az országot képzeljük el egy kétkerekű kordénak, aminek az egyik kereke a politika, a másik a kultúra. Ha az egyik kerék megreked a kátyúba, megbillen, esetleg föl is borul a kordé. A másik keréknek kell kisegíteni a sárból. Ez a „kihúzó" kerék az önálló és társadalmi politikáját gyakran elvesztő országunkban a kultúra volt, annak is „mindenese" (Németh László szavával): az irodalom.

Ma, amikor a politika, az újságírás, a filozófia szobáit mások bérlik, ritkán jut be oda az irodalom.

3. Nincs „valódi" és „ nem valódi", „nagy" és „kicsi", „igazi" és „nem igazi" irodalom. Irodalom van. Te ítélheted nagynak, de attól még van kicsi is. Lehet egy költőnek jó és rossz verse is — de nemcsak a jó, a rossz is az övé, mégha nem is tetszik.

4. Az irodalom egy jéghegy, amiből a kortárs szemlélő látja az egészet, a 100 évvel későbbi vizsgáló csak a vízből kiálló részt, igaz, azt szinte nagyítóval a kortárshoz képest. Nekünk az 1900-as évek költészete Ady, Babits, stb. De nem egy kortársnak. Egy 1908-ban készült munka az irodalom ellaposodásáról, a tehetségek hiányáról, az elszürkülésről ír. (A Nyugat születésének évében). S nem azért mert dilettáns vot a szerző, hanem mert az egész jéghegyet látta. A kortársnak gyakran válság az, ami a későbbi vizsgálónak aranykor lesz. Így írtam én a jéghegyről, a csúcsára exponálni, más kérdés. És attól még ott a víz alatt levő 9/10 rész.

5. Ahogy nem függetleníthető a költészet a társadalmi-ideológiai helyzettől, úgy nincs elválasztott „bent" és „kint" sem. Hiszen a bentiek is kint vannak, s a kintiek is bent. Az irodalmár a társadalomban él, az olvasó pedig az irodalomban (ettől irodalom). Igazad van, van két pont, ha a költészetet társadalmi-ideológiai kérdésben vizsgáljuk (!): politika és irodalom. De tévedsz: én a kultúra tömegesítését az előbbi, és nem az utóbbi szemére hánytam.

6. Az irodalom „belső", irodalmi válságban van — írod. Én nem írtam le a válság szót, nem tartom helyesnek, de ennél maradva: ez nem belső, irodalmi válság, hanem társadalmi válság. Ezért írtam erről.

Néhány sorral a fenti kijelentésed után már Te is erről írsz: „ideológiai tűzszünetre van szüksége". Ezt a kulcsrészét írásodnak ezzel is hadd húzzam alá.

7. Más ha valaki főszereplő a saját versében, s más, ha azért írja a verset, hogy az legyen. Mert Ady, Illyés, Nagy László nem azért írta, ha esetleg főszereplők voltak is. Az egyiket cezeromániának nevezték, de a másik egy társadalmi indulat — s eközt van különbség.

8. Valószínűleg Te is, én mindenesetre sokszor hallottam a költőket naplopónak bélyegző szavakat. Ez pedig nem véletlen. Ha úgy érzi (tévesen? jól?) valaki, hogy a másik haszontalan, naplopónak tartja. Nem látja el társadalmi funkcióját. Ha nem süt jó kenyeret, azt mondja rá a vevő: naplopó. Még akkor is, ha nem a pék a hibás, hanem a boltos, aki csak a rossz kenyeret teszi ki, a jót elsüllyeszti. Nem voltak hiábavalóak az elmúlt évek közérthetőségi vitái sem, bárhogyan ítéltek is. Hogy a pékről is essen szó.

9. Sokan mondták az eredeti írás megjelenése után: mindenkit támad, provokál, még önmagából is gúnyt űz a végén. Igaz. A provokációnak pedig nem „felülni" kell, a költőket védeni, hanem végiggondolni mondjuk az első mondatok első részét.

10. A cinizmust elismerem. A pragmatizmust is. És ennek szellemében: látod: Te újragondoltad, tehát *hasznos* volt a cinizmusom.

T. J.

Rajzolta: kt

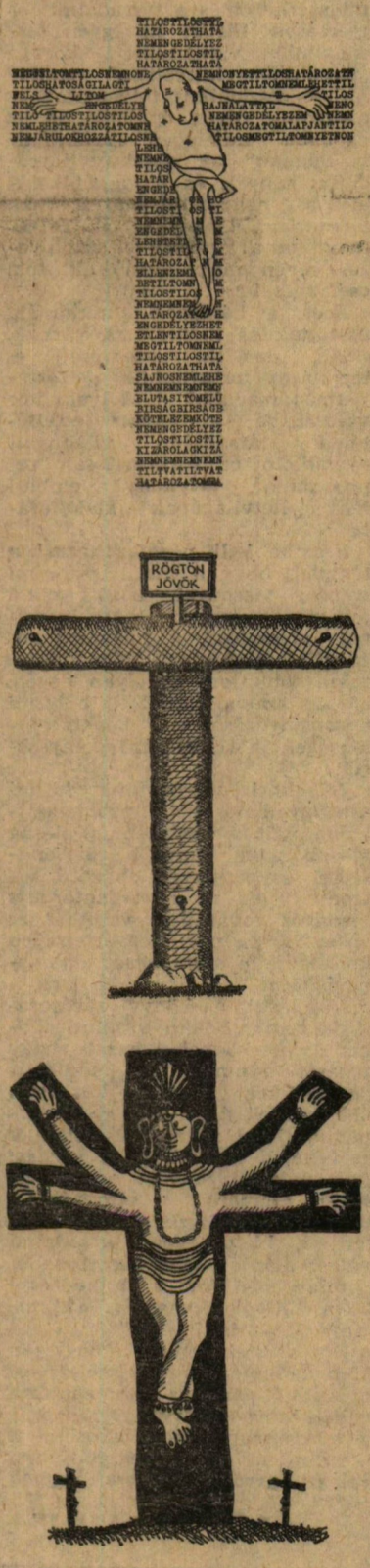

Szijj Ferenc

Elég

B. N.-nek

Folyóban úsznak a halak,
bürokraták.

A parton fellebbezők ácsorognak,
büntetlen gyermekek: a fák.
Für—
készik anyjuk ereszkedő nyakát.

Könnyebb a felelősség.
Folyékonyabb a nyelv.
Kibírható a hősség.
A méltatlankodás
lélegzetvétele,
mélyebb a lankadás.

Az együtt
játszó gyermekeket,
így mondta *Nur*,
szét kell választanunk
Ott kezdődik a bűn:
a játékot megértik.

Különben,
suttogta *G'nuog*,
az öreg hivatalsegéd.
Végtére is kitűnt,
pont ezzel lesz elég.

Pirongató

Szorongató gyengeségünk:
tisztességgel védekezünk.
Tisztességgel,
tisztességgel,
védekezni értekezünk. —

Fűtekező fűtekeznünk:
fűtekézzel fűtekezünk.
Hidegében,
melegében,
fűtekezni fűtekezünk.

Gyermekvers

Felfodrozod kezem,
szemem befoltozod,
ledörzsölöd hasam,
s abban gyönyörködöl...

elúsztatom szemed,
kezed leoldozom,
kigöngyölöm hasad,
s virággal elfödöm.

*

Hévizi Ottó

cím nélkül

nálam hiába vethetsz ágyat
földön nyitott tenyéren
előre oldozó bocsánat
magadra hagyna téged —

s ha bocsánatod eloldozod
megnyíló tenyérbe vág
mely magára hagyja otthonod
s benne önnön otthonát —

*

Nagy János

Szerelem

Mellettem állsz: bár

arcunk elmaradt valahol
s kezek nőttek a szemünkben

átölelni egymást

Főutca — Omis

két rongyos házsor
megtiport gerince: az út

alakok csorognak át az ajtók
ujjain

fekete nap inog a házsor végén
horzsolva a tengert:
széltőlvédett küszöböket átlépve

Vég

csak név maradt itt
emléket nem hagy a sietség

Szépirodalmi rovat

Szijj Ferenc

Ama

Az úttestre rajzolt kéz is az utolsót mutatja.
Egy hölgy kibontott húsdarabot cipel.

Éppen jelenthet valamit minden elviselhető.
Kezedre festik a tollat, skatulyát, arcot.
Eleven, gyűrt anyag: birtokon belül élsz.
Kikezdenek a legközelebbi utcasarkok.
s néhány elszabadult aitó szemmel tarthat.

Magaddal hurcolod a házőrző bizonytalanságot
A menthető dolgok súlyosabbak.

Kifordult belű kabát a padon:
így fog kihűlni minden fényes szövet.
Hat szellős barlang üt lyukat
a védekezni képtelen tér palástján.

Elmesélhető a félelem? —
Házak félelme a megszámláltatásnál.
Nyugalmak szegélyein térdelünk.
s azt hisszük, ami akkor történik velünk.

Tonna

A szorítás a könnyebb. Ölbe veszed
a lábad körül gyülekező vágyakat.
Ijesztő a kezekre tagolt magasság.
a tárgyak kényelmes felszíne.

Bizalmuk függelékei.
Egyre hosszabb a táblákat csapkodó
gerenda, és egyre vékonyabb.
és egyre gyorsabb. És a zaj —
az ágy, a szék:
a hátadhoz szerkesztett anyag.

Arrébb teszel egy részt
az egészek ünnepi asztalán.
Azok az utcák törnek össze.
azok a házak közé préselt ujjak
megtölthetetlen edényeid.

Az út mellett meglapulnak
a félelem kismutatói.

*

Vecsernyés Imre

Éjjel

Mintha monszun-idő: torkot metsző hideg
a vízről. Szólani nem tudok senkinek.
Testetlen lárvái egy versnek a számban.
Kínomat számlálni kevés már a számtan

Borda-sikátorban szárítókötélen,
idegekre csípve libeg éji énem.
Szívemből az erek, mint rőt bomlott szalag.
Fejemben szomjazó, ökrendező halak.

Hiába himbálnak gyönyörű harangok
inged alatt — az agy fuldokolva kivet.
Kicsik, sietősek, véznák itt az álmok,
mint árvák után a temetési menet.

Városnyi számlap, hol körbe-körbe járok:
óra mutatója — lépésenként árok.
Múltam és ki vagyok: őrlő malomkövek,
zúzzák porrá azt, mi létemből még lehet.

*

Lázár István*

Megvalósulás

Hajlott hátakról a zsákok legördülnek.
felold a hold a kín alól,
ujjunk cikázva fut a térben csillagról
csillagra.
sötét vászonba huppan a testünk.
a kattanások mély zúgásban megfeszülnek
és szemeinkre leülnek.
Fűbe folyik az öklünk.
csend hasad a szélben.
lélegzetünkbe szalad az álom
Rácsorognak a házak falára
a győztes lobogók.
és megül rajtuk ezrek mosolya.
A hajlott hátak kiegyenesednek.
s teli torokból
most belekiáltjuk az éjbe
A n-e-v-ü-n-k-e-t —

* *Lázár István, a JATE Ságvári E. Gyakorló Gimnázium tanulója.*

Színházi jegyzet: A túsz

Eleinte úgy képzeltem, hogy csak ennyit írok pénteki élményeimről: 1982. november 26-án délután 3 órakor *Brendan Behan A túsz* című drámáját szerettem volna elolvasni az Egyetemi Könyvtár egyik termében, így óhajtván készülni az esti színházlátogatásra. A könyvet (szerencsémre?) kölcsönözték. Ugyanaznap este 7 órakor a szegedi Nemzeti Színház bemutatta a fent említett darabot, melyet *Csiszár Imre* (m. v.) rendezett. A főbb szerepekben *Mentes Józsefet, Barta Máriát, Karancz Katalint, Kölgyesy Györgyöt* (m. v.), *Zágoni Zsoltot* láthattuk.

E sorok után csupán két mondatot biggyesztettem volna: *Az előadást követő vastaps meggyőzött arról, hogy valószínűleg indiszponált néző voltam. S mint ilyen, nem megfelelő kritikus.* Kurta beszámolómat ezután — ámen — aláírással kívántam lezárni, azzal a szóval, ami a teljesen élvezhetetlen előadás és befejező képének (a székből) fölemelő zárása volt.

Megvallom, az első felvonás végeztével szívesen otthagytam volna a színházat, ha nem tudom, hogy a Szegedi Egyetem ötödik oldalán egy 50 sornyi „megmunkálatlan" négyszög éktelenkedne. Ezen a helyen. Talán az a fehér folt jobban kifejezné, talán egységesebben is, véleményemet: ilyen rossz darabot ritkán lehet látni.

Behan drámája nagyon egyszerű cselekményre épül: a lezüllött Ír Köztársasági Hadsereg egy kuplerájban fogva tartja a brit hadsereg egy fiatal katonáját, kit végül véletlenül meggyilkolnak. Ez rendjén is lenne, ha nem kavarnák össze a szálakat (és elménket) bizonyos dolgok. *Möszijöről*, az őrült skótdudás, skótszoknyás angol születésű írről nem derül ki, hogy honnan értesült a túsz érkezéséről. Aztán nem tudni milyen meggondolásból lesznek a ház régi lakóiból, rosszlányaiból és

utcafiúiból, a darab végén egycsapásra az angol titkosszolgálat fegyveresei. Miért a kettéosztott színpad, ha az elülső rész (lokál-imitáció) nem válik el élesen, feszültség-keltően a belső résztől, mely maga is „könnyű műfajú", hiszen itt is, ott is lehet táncolni, énekelni, trágárkodni (ez utóbbi a vagánynyelv színes nyelvét helyettesíti egy roszszul alkalmazott csereakció nyomán).

A műfaji besorolás szerint *tragikomédiát* kellett volna látnunk, de *ez* nem attól lesz, hogy se nem tragédia, se nem komédia a mű. A trágárságok nem lesznek „nevettetősek", ha tőle idegen szociális (színház) és nyelvi (megintcsak színház!) környezetben hangzanak el. Az eseményeket magyarázni és a közönséget a „játékba" bevonni igyekvő primitív betétdalok — szándékuk ellenére — éppen eltávolítanak a darabtól, és nem is izgattak, inkább idegesítettek. A fülekbe harsogott féligazság attól még nem lesz igazság, ha rikácsolva a közönségre mutogatnak.

És a színház sem lesz színház, ha csak néhányan — *Galkó Bence* Grace kisasszony, *Kölgyesy György* Möszijő szerepében és a darab egyes részeiben *Mentes József* (Pat) — játszik színészül.

— á, nem —

HÍREK HÍREK

A november 7-i kitüntetések sorából — kellő tájékoztatás híján — kimaradt a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola főigazgatója. *Dr. Szendrei János főigazgatót az MSZBT elnökségi tagját* a Munka Érdemrend *arany* fokozatával tüntették ki a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 65. évfordulója alkalmából.

●

Az elmúlt napokban *Kecskeméten* a *megyei Tanács* székházában *együttműködési megállapodást* írtak alá a *József Attila Tudományegyetem* és a *Bács-Kiskun megyei Tanács képviselői*. A dokumentum hangsúlyozza, hogy írásos megállapodás nélkül is hosszú évek óta jól együttműködik a megye és az egyetem a *tanárképzés* érdekében. Hasonlóan érdemi kapcsolatok alakultak ki a *közművelődés* területén is.

Bővülő lehetőség, hogy a két nagymúltú Bács-megyei gimnázium — a kecskeméti Katona József és a bajai III. Béla — *szívesen vállalja a tudományegyetemmel való szorosabb együttműködést.* A megkötött írásos megállapodás természetesen *új* vonásokat is tartalmaz, melyek közül egyet említünk meg: *a JATE-n* a közeljövőben *megalakul a Bács-Kiskun megyei Hallgatók Klubja.*

Az együttműködési megállapodást *dr. Kristo Gyula*, a JATE *rektora*, *dr. Gajdócsi István*, a Bács-Kiskun megyei Tanács *elnöke*, továbbá a *megye* és az *egyetem párt- és KISZ-szervezeteinek képviselői* írták alá.

●

A József Attila Tudományegyetem *Néptánccsoportja* november elején a Fővárosi Művelődési Házban, a Népművelési Intézet igazgatójától, vehette át a *„Kiváló Együttes"* megtisztelő címet, melyet a KISZ KB és a Népművelési Intézet adományoz az arra érdemes művészeti csoportoknak. Szegedről a Juhász Gyula Művelődési Ház Díszítőszakköre és a Bartók Béla Művelődési Központ énekkara is megkapta e címet.

(A halhatatlan) Danton (hosszú) halála

az Egyetemi Színpad bemutatója

(kinyilatkoztatás)

Az amatőr színpadok egyetlen bűne: *eljátszani* egy darabot. Nem engedhetjük meg magunknak a színjátszást. Vagy megélünk, felfedezünk, vagy ünnepélyesen fát vághatunk a saját hátunkon.

(tisztelgés + alapvetődések)

A darab-választásért- és vállalásért tisztelet jár a rendezőnek és a társaságnak: a Danton halála annyira mai, hogy igazán megérte volna tiszteletlenebb kézzel meghúzni. Megérte volna a minta-monológok, viták, fondorlatok, a hatásos komikum (Simon), a fárasztóan precíz történelmi utalások alól kibányászni a felháborítóan izgalmas kételyeket, unalmat, lázító nevetést, az őrület szabadságát, a szabadság józanságát. A társaság megnyert egy csatát az idióta aktualizálgatással szemben (mert eszünkbe juthatna ugye, a személyi kultusz, a dogmatizmus, a koncepciós per, és a többi — csak egyet kikacsintás kellett volna; nem volt), de elvesztett egy háborút az ön- és köztudatfeltárás ellen (néztünk mint a moziban, 120 percen át, csöndben; ez is eredmény).

(rövid, de megrázó érvelés a színmű kellőképp-ki-nem-dombortott érdemei elismertetése mellett)

1. *felháborítóan izgalmas kételyek*

Imígyen szól Danton tökéletes kedveséhez: „A bőrünk vastag, nyújtogatjuk egymás felé kezünket, de hiába, csak a durva bőrt kaparjuk le egymásról. Egyedül vagyunk."

És így a tökéletes Robespierrehez: „Robespierre, te *felháborítóan* tisztességes vagy."

És így a tökéletes néprőli: „...a nép olyan, akár a gyermek, mindent össze kell törnie, hogy megnézze, mi van belül."

2. *felháborítóan izgalmas unalom*

Aszondja ez a Danton, ez a szomorúan extatikus dandyfilozófus, hogy: „Nagyon unalmas az, hogy minden reggel föl kell kelni..., este pedig ágyba menni, reggel újra kimászni belőle, egyik lábunkat szépen a másik elé rakosgatni, s nincs kilátás, hogy valamikor is másképp legyen."

A jó öreg Desmoulins is tesz a jó öreg Harmóniára, amikor aszondja, hogy: „Azok a közönséges rögeszmék, amelyeket az egészséges ész teremt, elviselhetetlenül unalmasak."

3. *felháborítóan izgalmas lázító nevetés*

A leendő hulla (Danton) felfedezi a röhögést, s ezzel megteremti az értelmes cselekvés esélyét: „...az ablakokból és sírokból is ki kellene röhögniök, és az égnek meg kellene szakadnia s a földnek rázkódni a nevetéstől."

4. *felháborítóan izgalmas őrület szabadsága*

Desmoulins csak ennyit mond: „Milyen édes gyereket szült ő: az őrültséget." (De tényleg, „ki az abnormális"?)

5. *felháborítóan izgalmas szabadság józansága*

A szépséges Hérault-Séchelles nem lacafacázik, ha a társadalmi élet mértékegységeiről van szó: „A forradalomnak meg kell szűnnie, s el kell kezdődnie a köztársaságnak. Államunk alapelveiben a kötelesség helyébe a jognak, az erény helyébe az általános jólétnek, a büntetés helyébe az önvédelemnek kell lépnie."

(így láttuk-hallottuk)

— *A színpadkép:* a ronggyal teliszórt padló, a ronggyal teliaggatott mennyezet, a csöpögő víz, a négy sarokban és középen elhelyezett sivár dobogók, a guillotine acélja helyett lezúduló vörös selyem, a változatos világítás, az egyszerű vászonöltözetek jól megfeleltek az amatőr színpad céljainak: funkció, hangulat, beszerezhetőség.

— *Tömegjelenetek:* a kúszó, suttogó, éljenző vagy üvöltő tömeg erős „kötőszövet" a „soksejtű" (rövid monológokra, dialógusokra, stb. széttört) drámában. Mindazonáltal az üvöltéssel takarékosan kell bánni (amit szabad — volt — Ginsbergnek, nem szabad nekünk). Egy csehtamásista „elidegenítő" énekbetéttel kezdődik a játék, s ugyanez megismétlődik Danton letartóztatásakor: a szövegén nem gondolkodtam el, a dal elidegenítette a dalt.

— *Színészek:* Danton (Balog József) a lusta fenegyerek, toleráns polgár, egy új életrend intuitív szexuálforradalmára helyett keserű, humanista ellenzéki intellektuel+ alakít, hattyúdalában (önvédőbeszédében) fáradtabban.

Robespierre (Balogh Iván) hűvös érvelés, érzéketlen vívódás helyett forrón vitatkozik, tépelődik, a szánalmasat adja, néha komikusan (egyébként a mű ellentmondásos figurája mentségére szolgálhat).

Desmoulins (Samu Attila) a legtermészetesebb, többször úgy tűnt, mintha nem is „játszana", hanem — lássatok csodát! — maga lenne a szelíd+közveszélytelen elhajlásra hajlamos gondolkodó. Hogy is mondja őurasága? „Csak ne vágjatok se erényes, se tréfás, se hősi, se zseniális fintorokat, ismerjük egymást, kár a fáradtságért."

NAGY IMRE

Lutoslawski szerzői estje

Meglehetősen vegyes érzelmekkel ültem be a Zenés Színház nézőterére egy október végi estén. Egyszer már volt alkalmam találkozni Lutoslawski zenéjével: barátaimmal együtt haligattuk meg az egyik lemezét, s azt a közös véleményt alakítottuk ki, hogy ez a zene valósággal maga a *Pokol Zenéje, hátborzongatóan kegyetlen*, monolithatni *embertelen.*

Igazából nem is nagyon hiányzott ez a különös hangzásvilág és az ehhez kapcsolódó, félelemmel teli élmény, inkább csak azért mentem el a koncertre, mert kíváncsi voltam az *emberre*, akiből ilyen furcsa zene árad.

Mikor végre hosszas várakozás után megjelent a színpadon Witold Lutoslawski, kissé csalódott lettem. Ez a barátságosan mosolygó, fürge mozgású kis öreg úr nemhogy félelmet nem ébresztett, sőt éppen ellenkezőleg: az egész lényéből sugárzó végtelen *emberszeretet*, nézőtársaimmal együtt, azonnal megéreztük, s lelkes tapssal üdvözöltük a karmester-komponistát.

Amint karmesteri pálcáját felemelte, sűrű csönd támadt. Az első zenei mondatok után úgy éreztem, hogy valami elvarázsolt, titokzatos helyre jutottam, ahol Lutoslawski, mint egy misztikus hatalmú, de jóságos varázsló — amolyan Prospero-féle — varázspálcájával sorra szora bírja az anyagi világ megannyi formációját. Mintha a fortyogó matéria belsejében járnánk, máskor meg úgy tűnt, mintha fagyos leheletű erőtereket szelnénk át. S egyszer csak megjelenik az *Ember* is. Az Ember, aki megpróbálja kifürkészni a titkot, aki megpróbálja megzsarolni az Anyagot. S ekkor az alkimisták ködös-füstös barlangjából, és a hiper-

modern kutató-laboratóriumok fertőtlenített, vegytiszta világából kiharsog az Anyag panasza, iszonyatos nyögése a fizikusok, kémikusok, biológusok és filozófusok sebészkése alatt.

Emberi-e ez a zene, vagy inkább Anyagi?

Egy biztos: semmiképpen sem emberellenes, és feltétlenül *újat mondó!* A szegedi közönség, mint a minden újnak kijáró, megosztó fogadtatásban részesítette ezt a fajta muzsikát: voltak, akik (szerencsére sokan) elragadtatva tapsoltak, de voltak olyanok is, akik fanyalogva ültek és egyáltalán nem mozdították tapsra kezeiket.

Részemről boldog vagyok, hogy személyesen is megtapasztaltam azt a mai zenei világban meglévő folyamatot, melyet *Kárpáti János* így fogalmaz meg *Muzsikáló zenetörténet* című könyvében: „... megszületik valami új szintézis, mely eltünteti a szakadékot új és régi zene, zeneszerző és közönség között, s megvalósítja konfliktusokkal terhes korunk bíztató, de nem hamis illúziókat tápláló, hanem valósággal mérő „musica humana"-ját."

K. J.

Koncert a Zeneművészeti Főiskolán

November elején hallottuk az egyetemi-főiskolai bérlet első előadását. Ezt a sorozatot évek óta nagy érdeklődés kíséri. Művészettanáraink koncertjeit megelőzi egy ismeretterjesztő jellegű előadás a megszólaló művekről. Így a nem szakmabeli közönség is szempontokat kaphat a zenehallgatáshoz és megtudhatunk egy-két érdekességet a kor zenéjéről.

Az idei évadban *A francia zene* címet viseli a bérlet. *Ez egy több évre tervezett, nemzetek zenéjét bemutató sorozat kezdete.* Az első koncert a *barokk* zene világába vezette el az est szépszámú közönségét. *Joó Ete* bevezetője után *Delley József* zongoraművész csembalózott. *Couperin* és *Rameau* műveket. Ma a koncerttermekben újra népszerűvé váltak a korabeli hangulatot idéző régi hangszerek. Mai hangszereink 100—200 évvel ezelőtt feilődtek megközelítőleg ilyenné — hatalmas a tárháza azoknak a hangszereknek, amelyeket ma már nem, vagy más módon használunk. A barokk egyik kedvelt hangszere a csembaló. Szinte minden barokk műfajban (megszólal) jellegzetes hangzást adva. Amikor a főúri kastélyokból kikerült a zene a nyilvános koncertekre, kicsinek találták a hangját és fokozatosan átvette a helvét a zongora. Napjainkra a *zongora* nemcsak a *hang nagyságában* növekedett, hanem a *hangszín* lehetőségeiben is. Éppen ezért jó néha visszatérünk a csembalóhoz: itt sokkal kevesebb adott lehetőséggel kell ugyanolyan értékes előadást megvalósítani, és meg kell tanulnunk hallgatni is. Kár, hogy ritkán hallhatiuk Szegeden. *Barokk kamarazenéből* adott ízelítőt az ezt követő műsorszám. A kamarazene születése erre a korra tehető. A világi zene fokozatosan létjogosultságot szerzett — egy főúrnak legalább egy hangszeren illett jól játszani és neves zenészeket tartani. Velük kamarázott (camera=szoba) tehát néhány hangszerrel együtt nem templomi zenét (szobai zenét) játszott. Ennek a műfainak egy olyan darabját hallottuk, amelyben mind a három hangszer egyenrangú. *Meszlényi László* (oboa), *Sin Katalin* (cselló) és *Bódás Péter* (zongora) adták elő *Rameau: Trió* koncertjét. Érdekessége, hogy csembaló is „vetélytársá" emelkedik ki, kilép kísérő szerepéből.

Ez idő tájt alakul ki az *előadóművészet.* Eddig nem vált el élesen az alkotó művészettől az előadóművészet, maguk a hangszeriátékosok adták elő műveiket. A barokk korban versenyre hívták ki egymást a zenészek, igen nagy népszerűsége volt egy-egy szólistának. A zeneszerzők pedig számukra komponáltak mutatós, virtuóz műveket. Ezek közül hármat hallottunk az est folyamán Sin Katalin tolmácsolásában. *Maras: La Folia-ját. Lully:* Passacaglia-ját, amelyek a barokk jellegzetes, variációs műfajában íródtak és *D' Hervelois: Szvit*-jét. A variáció a legősibb formálási mód, a hangszeres zenében is az improvizálás szilárdította meg a helvét. Ebben a korban a szólistának illett jól improvizálni, amit koncertje végén bizonyítani is kellett. *A szvit élő táncdallamok stilizált változatait fűzi össze egy művé.* A koncertet a *Bartók-kórus* műsora zárta. Igaz, hogy a barokk zene forradalmát a hangszerek előretörése és a zenekar kialakulása jelentette, de a nagy hagyományokkal rendelkező *kórusmuzsika* is éppen ebben az időben érte el a tetőpontiát. A kor szellemének megfelelően a szólamok hangszerszerűbbek, így nehezebben is énekelhetők.

Úgy érzem, hogy a koncert sokféleségével valóban képet adott a zenei stílusról, a közönségben kialakulhatott a vélemény: ilyen lehet a francia barokk zene. *Az öt év után megújuló hangversenysorozatnak ez az egyik célja, fokról fokra módszeresen vezet végig a fontos zenetörténeti állomásokon,* és így olyan ismeretekhez juttat, amiket csak hosszas fáradozással szerezhetnénk meg.

ILLÉS MÁRIA

Nemzetközi Régészeti Diákkonferencia

Harmadik alkalommal rendeztük meg a *Nemzetközi Régészeti Diákkonferenciát*, ezúttal a szép dunántúli városban — *Pécsett, november 9—12* között. Az idén az ELTE Régészeti Tanszéke volt a főszervező, mi: a JATE Régészeti Diákköre most csak kisebb részt vállaltunk.

A pécsi konferenciánkra *Dániából, Angliából, az NSZK-ból, az NDK-ból, Csehszlovákiából, Jugoszláviából* érkeztek vendégek. A négy együtt töltött nap délelőttjein a Baranya megyei Múzeumigazgatóság épületében előadások hangzottak el, amit az ebédszünet után is folytattunk. Összesen 20, diapozitívekkel illusztrált előadást hallottunk: a paleolit, neolit és antik emlékek, módszerek elemzésétől a komplúteres adatfeldolgozáson keresztül a későközépkori fazekasművességig — sok mindent megismerhettünk. Az előadások körülbelül négy óráig tartottak, majd utána érdekes programokat szerveztünk közösen a pesti egyetemistákkal, jó hangulatú táncházat, régészeti és Pécs műemlékeit bemutató kisfilmek vetítését, esti városnézést szakavatott múzeologus vezetésével, majd november 12-én, az utolsó napon kirándulást Kővágószőlősre, Cserkútra és Siklósra, s evvel zártuk a III. Nemzetközi Régészeti Diákkonferenciát.

A konferencia megrendezése több *tanulsággal* is szolgált. Először is nagyobb gondot kell fordítanunk *a dolgozatok előadásmódjára*, ami, persze, amiatt sem jelent kis nehézséget, hogy idegen nyelven kell érdekfeszítően beszélni.

Voltak nehézségeink — pénzszűke miatt — a *szállás* körül is, a kb. 40—50 főt sajnos csak a város több pontján tudtuk elhelyezni, ami a szervezés körül bonyodalmakat okozott. Úgy gondoljuk, hogy a tudományos munka terén (is!) nagyon fontos a baráti, illetve jó kollegális viszony kialakítása, amelyeket a Diákkonferenciánkkal meg lehet teremteni és a már meglévőket lehet ápolni.

Ennek színvonalasabbá tételéhez elengedhetetlenül fontos némelyemű *anyagi támogatás*, hisz egyetemünk, városunk, országunk büszkesége és sikere is egy-egy jól sikerült konferencia, és a külföldi egyetemeken erről a konferenciáról kialakult, (remélhetőleg) jó vélemény.

JATE Régészeti Diákköre

Békegyűlés a Sportcsarnokban

A Bonanza együttes is fellépett a Sportcsarnokban megrendezett ifjúsági békegyűlésen, melyet a JATE által szervezett békekonferencia keretében rendeztek meg

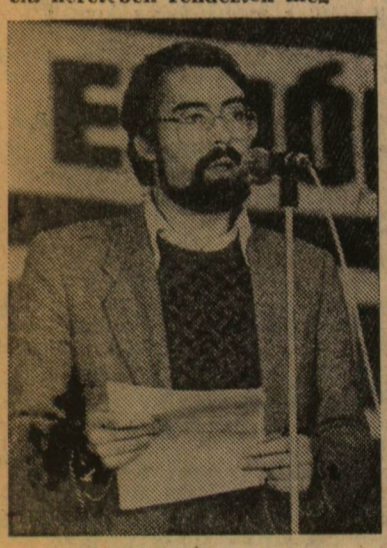

A DIVSZ képviselőjeként Joachim Richter,

a JATE-sok nevében Hegedűs Andrea mondott beszédet

Körmondat

—naplórészlet—

Ültem a buszon — térdemen a táskák, alul a barna bőr és fölötte a fehér műanyag — és arra gondoltam, hogy ez nem a tornazsákom, és már nem haza megyek, meg arra, hogy amikor az új nadrágomban elestem — egy árkon kellett átjutnom minden reggel, iskolába menet, jobbra a Cs. Szabóék kerítése, előttem a lejtő, amin lefelé, igen, be az árokba, aztán kis szökkenéssel újra a biztos beton, odáig kell eljutni...: csak hát esett, és megcsúsztam az iszapos agyagon, és lett a térdem csak csupa sár, sár-, zokogva síkáltam a foltot, addig sem várva, hogy megszáradjon, tudván jól: kikapok, akkor sem rettegtem annyira, mint ma: tiszta nadrágban, üres szobámba visszatérve, hideg szélben, huszonegy évesen.

B. J.

A válogatottat elemzi az új kapitány

A magyar szereplés nyomán sok vitát kiváltó idei kézilabda-világbajnokság után *csapat és edzője* megvált egymástól. A magyar válogatott szövetségi kapitányi posztján *Kovács László*, a Testnevelési Főiskola adjunktusa (egyben a *Bp. Honvéd BEK-győztes* csapatának edzője) váltotta fel *Faludi Mihályt.*

Az új kapitány és a (részben) új csapat első komolyabb próbája a *Hungária Kupa* volt Szegeden. Itt beszélgettünk *Kovács Lászlóval* a tornagyőzelmet eldöntő zárómérkőzés előtt.

● *Örült a megbízatásnak?*

Egy mély sóhaj és egy halvány mosoly az első reakció.

— Ha azt mondom, hogy *nem*, akkor nagyképű vagyok — válaszolja rövid gondolkodás után —. Ha azt, hogy *igen*, akkor nem mondok igazat. Megtiszteltetésnek vettem, és úgy éreztem, kötelességem eleget tenni a felkérésnek. Örömre akkor lesz majd okom, ha úgy érzem, *eleget is tudtam tenni* a feladatnak.

● *Milyen új elképzeléseket szeretne megvalósítani a válogatottnál?*

— Továbbra is rendszeres, kemény munkát szeretnék megkövetelni, akárcsak elődöm. Újat főként az erőfejlesztés terén akarok bevezetni, illetve abban, hogy a támadójátékunk sokkal több mozgással fejlődjön eredményesebbé. A lengyelek elleni mérkőzésen megmutatkozott *a magyar kézilabda összes rákfenéje.* Mihelyst az ellenfél agresszívabb, nyitott védekezést választ, elfogy a tudományunk. A mi védőmunkánk viszont meglehetősen egysíkú.

● *Adott-e ebben a válogatottban az elképzeléseihez megfelelő emberanyag?*

— Ez a nagy kérdés. Rendelkezünk néhány nagy lövőerejű játékossal, de ők *elsősorban a befejezésre koncentrálnak.* Az ún. feszültségteremtő előkészítő játék hiányzik. Két-három átadás, és már a lövésre irányul minden törekvésük. Sok jó átlövőnk közül kevés olyan van, aki játszani tud.

Szélsőjátékosaink — *Szabadits, Horváth G.* — a hazai mezőnyben kiemelkedőek, talán *Szabaditsnak Kenyeres* lehet vetélytársa.

● *És Kontra? — vetettem közbe.*

— *Kontra* játéka felállt védelem ellen kevéssé hatékony. Ő indításból lő sok gólt, erre pedig vannak megfelelő embereink. Az indítás egyébként is bizonytalanságot rejt magában, nekünk pedig a biztonság megtalálása legalább annyira fontos.

De nézzük tovább a csapatot. A beállós helyén *Szabó László* az első számú jelölt. Ha ő eleget tesz annak, hogy *nemcsak a fal mögött* dolgozik, hanem *az előkészítésből is vállal*, akkor maradéktalanul ellátja a feladatát.

Tóth Gézának pontosan ez a modern játék fekszik. Nyitott védekezés elleni játéka a legtöbbet hordozza magában.

A két balkezes jobbátlövőnk — *Lele, Gyurka* — egyelőre csak befejező emberek.

— *Milyennek látja morálisan a csapatot?*

— Nem szerzetesek a fiúk, ez tudott dolog. Azt szeretném elérni, hogy *a dörzsöltségük* csak a pályán kamatozódjon.

● *Bár apró dolognak látszik, érdekes megfigyelni, hogy egy edző hogyan szólítja a játékosait. Ön egyeseknek együtt használja a vezeték- és keresztnevét, Kovács Pétert viszont „Öcsi"-nek szólítja. Mi a véleménye erről? Nem tart-e attól, hogy van akit bánt ez a megkülönböztetés?*

— Ebben a válogatottban van olyan ember, akivel *összesen nem töltöttem együtt* 24 órát. *Kovács Péterrel* viszont *négy évet* dolgoztunk végig. Természetes, hogy előbbiekkel még nem alakulhatott ki olyan közeli kapcsolat. Semmiféleképpen nincs olyan hátsó gondolat bennem, hogy *előnyben részesítsek* valakit, mert közel áll hozzám. S ha valakinek olyan feladatot adok, ami *kiemelten fontos* (pl. egy 7 m-es belövése), vagy azt tapasztalom, hogy egy feladatot *rendre rosszul hajt végre*, akkor helyesebb, ha a vezetéknevét, vagy a vezeték- és keresztnevét együtt használom. Úgy érzem, ez jó *pedagógiai fogás.*

● *Hogyan ítéli meg Kovács Péter csapatbeli szerepét játékban és azon kívül?*

— Nélküle jelenleg nem lehet elképzelni a magyar válogatottat, *még akkor sem, ha néha úgy lenne jobb.* Nincsenek persze főbenjáró bűnei. Az edzésmunkája például *kiemelkedő.* Az elmúlt edzőtáborokban talán ő volt az egyetlen, aki semmi alól nem kért fölmentést. Ami a magatartását illeti — s ami kifogásolható —, az a mérkőzéseken megnyilvánuló — s társai számára időnként bántó — *hangnem.* De: van benne igyekvés, törekvés

arra, hogy megváltozzon. Ezelőtt pár évvel *elképzelhetetlen* volt — ami most megtörtént —, hogy elismerje: *hibázott.* Magáénak érzi a játékot s ebből fakad a közönség számára időnként visszatetsző magatartása. *Nem tud veszíteni,* de ezért lett belőle JÁTÉKOS.

● *Térjünk vissza a csapatra. Lát-e a játékhoz való hozzáállásban valamiféle problémát?*

— Ezek az emberek a saját klubjukban mind *meghatározó egyéniségek.* Ott rájuk (vagy rájuk is) épül a játék, tehát hibázhatnak is. Meg kell érteniük, hogy a válogatottban az egyéni kezdeményezések rizikója *nem fér bele* az elképzelésekbe. Itt *büntetlenül* nem kísérletezhet senki.

● *Bár érintőlegesen már beszélt egy-két szegedi válogatottról, megkérném, jellemezze kicsit részletesebben valamennyiüket.*

— Nézzük balról jobbra — javasolja *Kovács László* egy sóhajtós fejvakarás „kíséretében" —. *Szabadits Zoltán.* Nagyon impulzív játékos. Őrizze meg a temperamentumát, de próbálja *alárendelni a csapat érdekeinek.* Az első edzésen nem volt éppen *kézilabdázásra alkalmas állapotban*, amikor találkoztunk. Akkor leszögeztem: többet ilyen *nem fordulhat* elő. S én nem vitázom, hogy a *„rágógumi illata", vagy valami más.* Mindig *szondát* hordok magammal, s ha egyszer is elszíneződik — *vége.*

● *Milyen szerepet szán Szabaditsnak a játékban?*

— Ha nem szánnék neki igen fontos szerepet, visszahívtam volna *Kontrát.* Az említett dolgot tisztába kell tennie, s akkor nem lesz problémánk. Én nem tiltom edzés után *a sört*, miért is tenném? *A dohányzást* sem. Úgyis elszívja, ha akarja, nem? Tanúja voltam játékosként is, edzőként is (amikor tiltották a dohányzást), hogy tele volt a *zoknik szára* cigivel, s a félreeső helyeken szívták. Ha a játékos nem jön rá magától, hogy ez neki *káros*, akkor én hiába tiltom...

De menjünk tovább. *Tóth Géza* szépen végig csinálta a számára előírt munkát. A térde sajnos újból sérült. Ha porcos — s szerintem az —, akkor minél hamarabb meg kell műteni, mert nagyon nagy szükség lenne rá. Védekezésben *vannak hiányosságai*, melyek pótolhatók. Az az *ideális* versenyző, akivel *szívesen* dolgozik az ember.

Lele Ambrus hasonlóan *jó partner* a munkában, de ha valakire illik az a kifejezés, hogy *kifejezetten befejező ember*, az ő. *Meg kell tanulnia* földön játszani, labda nélkül elindulni. Védekezésben is van *nagy adag pótolni valója* — kerüli az ütközéseket. Futóállóképesség terén is adós. Ha mindezeken a hiányosságokon javít, *számottevő tagja lesz* a csapatnak. Emberi problémám *semmi nincs* vele.

Tenke Endre tehetséges játékos. Egy baja van: ösztönjátékát *nem tudja elválasztani* a tudatos játéktól. Kiváló *spontán* megoldásai vannak, de a *kombinatív* játékba nehezen illeszkedik bele. Becsületesen dolgozik, magatartása ellen különösebb kifogás nincs. A pályán való *állandó igazságkeresését* (a játékvezetővel, társaival szemben állandóan keresi vélt vagy valós igazát) *le kell vetkőznie.*

Szabó László. Nagyon érdekes dolog a szemlélet kérdése. *Senkinek nem tűnt föl*, hogy őt *Lacinak* szólítom. Egy évig játékosom volt, s nagyon jó kapcsolat alakult ki köztünk. Egy biztos: nála gyakori a hangulatváltozás, ami csökkenti a teljesítményét. Ezen a tornán azonban azt bizonyította, *hogy ha akar, tud változni.* Az átlagteljesítmények értékelésekor *nagyon a rangsor elején* van. Nem volt kiállítva, senkivel nem volt szóváltása. *Csak pozitív megnyilvánulásait tudom említeni.*

Ennyi — tárja szét a kezét a szövetségi kapitány, mintha azt kérdezné: kielégítően jellemezte-e a Volán válogatottjait.

● *Milyen feladatok állnak a válogatott előtt?* — kérdeztem befejezésül.

— A távolabbi cél a februári *B-csoportos világbajnokságon* való jó szereplés. A közelebbi feladat a romániai Kárpát Kupán részt venni. Ez fölvet egy nagy problémát. Szeretnénk eredményesen szerepelni, de ahhoz, hogy később lehessünk igazán eredményesek, s a hibákon túljussunk, most *áldozatot kellene hozni*, ami időlegesen visszaesést jelenthet.

●

Mint említettem, a Hungária Kupa *döntő* mérkőzése előtt nyilatkozott lapunknak *Kovács László.* A döntőről ezt mondta: *„Vegyes érzelmekkel küldöm pályára a fiúkat a jugoszlávok ellen. Cseppet sem vagyok biztos a győzelemben, 50—50 százalék esélyt adok mindkét csapatnak."*

Kitűnő „jósnak" bizonyult: 25:25-re végződött a mérkőzés.

Reméljük, az *igazán nagy feladatoknál* nemcsak jóslatai, hanem reményei is ilyen pontosan megvalósulnak.

BALOGH TAMÁS

Három rangadó

A Tanárképző Főiskola labdarúgói a 12. fordulóban a Kertész utcai pályára látogattak a Sz. Kender otthonába.

A mérkőzésen *óriási meglepetésre* a nazaiak 1-0-ás győzelmet értek el a főiskolások ellen, akik rendkívül nagy hibaszázalékkal játszottak. A gyári csapat az első félidő közepén szerzett vezetést védelmi- és kapushiba után. Ezt követően nagyrészt a hazaiak kapuja előtt pattogott a labda, de a tanárképzősök képtelenek voltak valamirevaló helyzetet összehozni. *A nagy csalódást okozó vereséggel* két pont hátrányba került a Tanárképző azzal a Szentessel szemben, akit éppen a következő fordulóban fogadott a SZAK-pályán: *Tanárképző—Szentesi Vízmű 1-1 (0-1).* Négyszáz néző előtt a Vízmű, a bajnoki címre legesélyesebb csapat, az első félidőben többet támadott és egy gólos előnyhöz jutott. A második félidőben nagyobb sebességre kapcsoltak a főiskolások, szinte teljesen *beszorították ellenfelüket*, de *Kálmán* révén csak az egyenlítés sikerült. A színvonalas, *izgalmas rangadón* mindkét csapat jó játékot nyújtott. A hazaiaknál kiemelkedett *Kálmán, Bujdosó, Peták és Tóth Imre* játéka. A bajnokság utolsó előtti fordulójában a Tanárképző elszenvedte *harmadik vereségét*, a Móravárosi Kinizsi otthonában 3-1-re kapott ki. Mindkét félidőben a főiskolások játszottak fölényben, de óriási helyzetek egész sorát hagyták kihasználatlanul. Góljukat *Tóth Zoltán* a 70. percben szerezte. A jól küzdő, de *nagy hibákat elkövető* főiskolásoknál *Tóth Zoltán, Tóth Imre, Kálmán és Peták* játszott jól.

A törzsszurkoló

Ki ne ismerné a képeinken látható őszes hajú, szemüveges középkorú férfit a szegedi sportrajongók közül? Ki ne látta volna, amint ülve vagy állva, de mindenképpen kiabálva, a fiatal szurkolókat is belelkesítve szurkol a szegedi csapatok sikeréért?

Mi abból az „alkalomból" kerestük még *Keszi Zoltánt*, a Ruházati Szövetkezet MEO-vezetőjét — mert ő ez a lelkes szurkoló —, hogy ritka „rekordot" mondhat magáénak: *a kosárlabda-, labdarúgás-, kézilabda-, vízilabda-meccsek után immár röplabdamérkőzésről is küldték ki túlzottan „lelkes" magatartása miatt.* Amikor megkérdeztük tőle, vajon a munkatársai mit szólnak ahhoz, hogy egy komoly szakértelmű, beosztottai által tisztelt vezetőt kiküldenek egy meccsről, csak ennyit válaszol:

— *Biztos azt, hogy „na, a bolond Keszi megint csinált valamit!"*

— Hogyan telik egy hétvégéje?

— *Egyik pályáról megyek a másikra...*

— S a családja mit szól ehhez?

— *Ez probléma otthon. A feleségem nehezen viseli ezt a hobbymat, de kénytelen volt megszokni. A fiam futballozik a vasutasban — az ő meccseit is megszoktam nézni.*

— Nem bírálták még a magatartása miatt?

— *De, sokszor. Egyszerűen nem tudom elképzelni, hogy csöndes szemlélőként nézzem a meccset. Tősgyökeres szegedi vagyok, magam is futballoztam 1950-ig. Olyan az alaptermészetem, hogy nem tudom elviselni, ha egy szegedi csapat veszít. Az igazságtalan bírói ítéleteket pedig különösen nem.*

— „Civilben" higgadt embernek látszik. Vajon a munkahelyén melyik énje dominál?

— *Teljesen külön tudom választani: itt munka van, ott sport. Azt hiszem, ami feszültség bennem a munkahelyemen a hét során fölhalmozódik, az a hétvégi sporteseményeken szabadul föl.*

Mit csinálsz, te...!?

Mindent bele fiúk!
(Benyhe János felvételei)

Hadd tegyünk hozzá valamit: hogy *Keszi Zoltán* munkát, sportot külön tud választani, annak tucatnyi kitüntetés a bizonyítéka. Köztük a bizonyára legértékesebb: a *Munka Érdemrend bronz fokozata.* Tiszteletre méltó az az izzó lelkesedés, ahogy biztatja minden sportágban a szegedi csapatokat. Példaként csak azért nem állítjuk, mert mégsem lenne hasznos, ha tucatjával zavarnák ki a szurkolókat a pályákról.

Sportszerű, lelkes buzdításra azonban mindenképpen nagy szükség van.

— balogh —

SPORT 213

Mégis bunda a (nem) bunda?

● *Kitört a botrány.* A bajnokságra is esélyes *Szegedi Volán kézilabda-csapata tizenhat góllal kapott ki* az első osztályba kétségbeesetten kapaszkodó Bp. Spartacustól. Így végül a *Volán* csak *negyedik lett*, a Spartacus pedig bennmaradt.

● Az események nyomán tele a sajtó dörgedelmekkel, mindenki mindenkit hibáztat, folyik a vizsgálat *(bunda? nem bunda?)*, végül megbüntetik a „főbűnösöket" (??). A sportsajtó elégedett, *„íme így jár, aki nem küzd becsületesen"*, a csapat pedig *egy évig nem utazhat nyugati túrára.* Emellett az *edző és segédje* írásbeli dorgálást kap. *Bartalos* három, *Vincze és Szabadits* kettő-kettő, *Tóth* egy hónapig nem kaphatja az *A kategóriás felkészülési juttatást* (de szép neve van!), *Lelét* pedig szintén *egy hónapra zárták ki a nemzetközi minősítése alapján járó juttatásból.*

● Namármost. Nem láttam a meccset (sajnos? vagy szerencsére?), de a tudósításból úgy vettem ki, hogy egy egész csapat játszott rosszul, nem öt ember...

● De: vajon *mit mondanak* a meccsről *a megbüntettek?* Mindannyiuknak ugyanazt a három kérdést tettük fel:

1. *Bunda volt-e a meccs?* (Ez ugyan naiv kérdés, mert az újkori történelemben erre — hivatalosan — még senki nem válaszolt igennel, de azért tisztázni kellett az elején...)
2. *Ha nem, mégis mivel magyarázod a súlyos vereséget?*
3. *Igazságosnak tartod-e a fegyelmi bizottság döntését?* (Ez megint nem jó kérdés, mert többnyire akit megbüntettek, az kevésbé tartja igazságosnak a döntést, mint az, akit nem. A későbbiek szempontjából azonban ez is fontos.)

● *A válaszok* — annak ellenére, hogy egyenként beszélgettünk a fiúkkal — *teljesen egybehangzóak.* Tehát röviden: *nem volt bunda;* azért kaptak ki, mert egyszerre betlizett az egész csapat, míg a korábbi meccseken legalább egyvalaki mindig jól játszott, s ez elég volt; azért *nem tartják igazságosnak a büntetést*, mert a) *nem voltak rosszak és kevésbé rosszak* a mecscsen, hanem *mindenki* nagyon rossz volt, következésképpen a büntetés is *egyenlő kell*, hogy legyen b) azzal a kiegészítéssel, hogy, mivel a fizetésük sem egyenlő, *a büntetésük is azonos arányú legyen.* (Feltétlenül hozzá kell tennünk; *ezt nem a kevesebb fizetésű játékosok mondták!!* — és ez szimpatikus)

● Valóban nehéz egyetérteni a fegyelmi bizottsággal. Ha egy egész csapat játszott rosszul, lélektelenül — miért öt ember bűnhődik? Így úgy tűnhet, hogy ők öten netán bundáztak is, nem? És vajon *miért szerepel a „legrosszabb fiúk" között az a Vincze*, aki — az első pár percet kivéve — *csak akkor játszott, amikor edzője az egész válogatott sort lecserélte*, s vele együtt Sándor, Borbás, Czombos stb. volt a pályán. — akiket viszont fölmentettek!?? Visszatérve a bundára, egyesek szerint tizenhat gólos bunda nincs, ha az lett volna, akkor egy-két góllal kapnak ki. Mások szerint egy-két ember „elszigetelt" bundájáról azért szó lehet... Hisz egy tizenhat gólos vereség el is oszlathatja a gyanút, éppen a fent leírtak miatt. *A „bunda-kérdés" megbeszélésénél Bartalos például így egészítette ki a válaszát:* „Én legalábbis nem voltam benne. Nem kizárt persze, hogy egy-két ember eladta a meccset..."

● A felelősségrevonásnál azonban még egy kérdés adódik: *Csak a játékosok a felelősek? Csak ők tehetnek arról, hogy az ország kimagaslóan legjobb játékosanyagú csapata csak negyedik lett a bajnokságban?* (Csak zárójelben: az írásbeli dorgálás ugye nem nevezhető komoly elmarasztalásnak?!)

● *Összefoglalás:* ismét született egy, a magyar sportéletre jellemző fegyelmi döntés. Amíg csak „kis baj" van, addig senki nem figyel rá. Amikor nagy, akkor viszont jól elverhetjük az illetőkön a port — *mások helyett is.* Körültekintés, mértéktartás nélkül. Mert nem vitatható, hogy a szegedi kézilabdázók vétettek a sporterkölcs ellen. De: 1. Ezért nemcsak ők a felelősek. 2. A vereséget *egy csapat* szenvedte el, s ezért *egy csapatot* kellene megbüntetni. 3. Anyagilag a játékosok már eléggé *megbüntették magukat* azzal, hogy nem kerültek dobogóra a bajnokságban. A dobogós helyezés ugyanis *kemény ezresekben* mutatkozott volna meg az év végi prémium-osztásnál... 4. Nem kellene inkább azt megvizsgálni, hogy szó lehet-e „elszigetelt bundáról", s ha igen, öt játékos helyett *csak azt a bundázó egyet* (kettőt) megbüntetni, de azt keményen? 5. Úgy általában: nem lehetne fegyelmi döntéseket *körültekintő vizsgálat* után, *igazságosan* meghozni, anélkül, hogy *bűnbakokat állítanánk*, megnyugtató rendezés helyett nagyobb „kavart" okozva, miközben *az igazi felelősök röhögnek a markukba?*

(blamás)

„Ilyen a mesében sincs"

— mondja Kaszás Gábor, a SZEOL vezető edzője —

Aki kicsit is konyít a labdarúgáshoz, meglepődve hallotta nyáron a hírt: az NB I-be ki tudja hányadszor visszajutni igyekvő SZEOL AK egy nagyon fiatal, *harmincöt éves vezetőedzőt szerződtetett* a csapat élére. *Kaszás Gábor* a Ganz—MÁVAG-tól került Szegedre, azzal a céllal, hogy a város legértékesebb hagyományokkal rendelkező csapatából *stabil élvonalbeli gárdát* faragjon. Tizenöt forduló elteltével beszélgettünk terveiről, gondjairól. Kérés és kérdés nélkül dőlt belőle a szó, mikor letelepedtünk az edzői öltözőben:

● Idekerülésemkor éreztem, *hogyha itt eredményt érek el, akkor a földön bárhol megállom a helyem.* Hamar látnom kellett ugyanis, hogy a *SZEOL nem tud a megye reprezentatív csapata lenni*, mert a környékbeli „kicsik" nem ismerik el. És országos szinten csak az a szakosztály tud helytállni, amelyiket a környező kis városok vagy az adott település kisebb egyesületei hathatósan támogatnak.

— Mi szegedi szurkolók nem szoktuk meg a SZEOL vezető edzőitől az olyan kemény bírálatokat, kritikus hangvételt, amivel te fölléptél a szurkolói ankéton és a sajtóban. Nem gondolod, hogy az állóvíz ilyen heves fölkavarása sokakat ellened fordít, netán a bukásodat okozza?

● Szerintem *egyre megy, hogy gyorsan bukok meg vagy lassan.* Én apámtól megtanultam, hogy a legrövidebb az egyenes út. És ha valami nem tetszik azt a hibáért felelősnek megmondom. Nézd meg a mostani NB II-t, a SZEOL-on és a Volánon kívül talán csak a Salgótarján akar följutni. Lakat dr. a Volánnal úgy indult el, hogy *minden és mindenki őt támogatja:* van 22 profi labdarúgója, sok pénzzel rendelkező bázisvállalata, az MLSZ-el jó a kapcsolata, a játékvezetők is csapatuk mellett állnak stb. Mi meg 17 játékossal rendelkezünk, mert a DÉLÉP meg a HMSE *elszívja előlünk* a jó adottságú focistákat. Legutóbb például a 17-ből 9 játékos sérült volt. Bicegő futballista pedig nem rakja oda a lábát.

— Véleményed szerint mi lenne a *legsürgősebb változtatás* a szakosztálynál, hogy jó NB I-es csapata lehessen Szegednek?

● *Szeged valóban megérdemelne egy jó csapatot*, hiszen az ország harmadik legnagyobb és mellesleg a legszebb városa. Elsősorban föl kellene tölteni a keretet három olyan húzóemberrel, aki minden mérkőzésen hozza magát. De ilyeneket itt mi *nem tudunk igazolni* mert hajtós, jól felkészült focistának csak az NB I a vonzerő. Aztán végre ki kellene építeni egy termelékeny utánpótláshálózatot. Azok az ifiből kiöregedett játékosok, akiket kölcsönadtunk harmadik ligás csapatoknak, ott *nem húzóemberek.* Rájuk építsek élvonalbeli csapatot?

Az utánpótlás folyamatos biztosításának szerintem két útja lehet. Egyik a *juniorbajnokság* beindítása — ezt egyelőre nem támogatja az MLSZ —, a másik a *fiókcsapat* működtetése és *menedzselése.* Ez utóbbin komolyan el fogunk gondolkodni. Persze sorolhatnám még a gondokat, itt van például az orvosi ellátás. A Rába ETO-nak egész orvosi stábja van prímán fölszerelve, nálunk *Czipott Zoli bácsi* egyedül csinál szinte mindent. A legnagyobb baj az, hogy Szegeden a csapat 10 éves betegeskedése *elfordította a gyerekeket a focitól.* Győrben most minden kölyök zöld-fehér mezben rohangál a játszótéren Pócziknak meg Szentesnek nevezve magát. *Mondd meg, itt melyik gyerektől hallod, hogy ő a Gruborovics?*

— Mikor idejöttél, biztosítva láttad-e a feltételeket az élvonalba való visszakerülésre?

● Azt mondják, lakva ismeri meg az ember a másikat. Most már többet tudok, de az már az első nap szemet szúrt, hogy *gazos a lelátó, korhadtak a padok, gondozatlan a pálya.* Most egyszerűen azt mondhatom: *ilyen a mesében sincs.* A dolgok mai állása szerint *Kutasi 40 éves korában is a legjobb beállós lesz.* Azt hittem, itt majd tülekednek a fiatal játékosok, hát ebben tévedtem. Amikor most jöttél *Mészmer Jenővel* (a serdülők edzője D. I.) *azt hittem, hogy hozott egy játékost.* Már szólni akartam, hogy vetkőzzél le. Szóval nem véletlen, hogy itt tíz éve egymásnak adják a kilincset az edzők.

— A játékosállományról mi a véleményed?

● Először is *kevesen vagyunk*, aztán *több fiatal kellene* a keretbe — *Takón* kívül más fiatalt is szívesen támogatnék — és a jobb hozzáállás is elkelne néhány fiúnál. Én már a tavasszal figyeltem a SZEOL-t, tudtam, hogy ide kerülök. Arra viszont nem számítottam, hogy ilyen sérüléshullám tizedeli majd hétről hétre a csapatot. *Kun* kiválásával például elvesztettük az *egyetlen középcsatárt. Kovács Gábor* szintén hosszú ideig kivált a közös munkából. A tervezett csatársorból csak *Deák* volt egészséges, *ő meg is tette a magáét.* Rajta kívül *Szabó Gyulával* és sérüléséig *Tóth Jánossal* voltam elégedett. Az utóbbi nagyon szépen fejlődött, szorgalmas volt, küzdött, aztán *légmellet kapott és meg kellett operálni.* Lényegesen többet vártam *Orosházitól* és *Magyartól.* Mindenesetre helyzetünket figyelembe véve, a *legjobb igazolás az lenne, ha tavasszal a fölépült Kunból* és a klasszis adottságokkal rendelkező, de halvérű *Gruborovicsból kihoznám a maximumot.*

— Sok sikert kívánok munkádhoz és köszönöm a beszélgetést!

D. I.

F—I pilóták Budapesten

Aki november 16-án a margitszigeti Thermál Szállóban járt, furcsa dolgokat tapasztalhatott. A szálló folyosóin rendkívül csinos, piros—fehérbe öltözött lányok fogadták a vendégeket, a falakon Marlboro-feliratos zászlók lengtek, a konferenciateremben óriási drapériák voltak kifeszítve az oszlopokon pedig három világhírű Forma—I pilóta képe díszelgett.

Igen, nem tévedés, John Watson, Niki Lauda és Keke Rosberg, az F—I világsztárjai hazánkba érkeztek. Ezt a látogatást a Philip Morris cigarettagyárnak köszönhetjük, mely a világkörüli reklámhadjárat első állomásának nem véletlenül választotta Magyarországot. A Philip Morris ugyanis évek óta kapcsolatban van az Egri Dohánygyárral, mely több millió db Marlboro cigarettát gyárt. Ezek után úgy gondolták a konszern propaganda-osztályán nem kidobott pénz reklámozni az amúgy is kelendő Marlborot a Marlboro—McLaren csapat segítségével, mivel Magyarországon tilos cigarettát reklámozni. Így megszervezték ezt a fogadást, melynek vendégei között volt több sportújságíró, sportriporter, a rádió és a TV munkatársai, valamint a MAMSZ néhány funkcionáriusa.

A fogadás sajtókonferenciával kezdődött, ahol kérdések özönére kellett a világbajnok Laudának és Rosbergnek, valamint a világbajnoki második helyezett Watsonnak válaszolnia. Ezekből a válaszokból néhány érdekes dolgot tudtunk meg. Például jövőre új szabály lép életbe az F—I versenypályákon, melynek lényege: csökken az autó súlya, kisebbek lesznek a leszorítószárnyak, az autó aljának teljesen simának kell lennie, így megszűnik a kocsiszekrény alatt az a szívóhatás, mely lehetővé tette napjaink óriási átlagsebességeit. Lauda elmondta, ezekkel a módosításokkal egyrészt biztonságosabbá kívánják tenni a versenyeket másrészt kompenzálni akarják a turbó nélküli és turbómotorok közötti különbséget. Igaz, a köridők el fognak maradni a jelenlegi körrekordoktól még néhány évig, de kevesebb lesz a súlyos és halálos balesetek száma. Megtudhattuk még, hogy a szintén a Marlboro által támogatott Alfa Romeo eredménytelenség miatt lép vissza a versenyektől és a gyár nyakán marad a több milliárd lira költségvetéssel kifejlesztett turbómotor. Watsonnak még nincs érvényes szerződése, Lauda és Rosberg marad a McLarennél illetve a Williamsnél. A legérdekesebb hír: a McLaren vásárolt 20 db T. A. G. turbómotort és ezeket fogja jövőre a carbonfiber vázas autóiba beépíteni. Lauda szerint ez mindenképpen sikeres autó lesz, ha nem is jövőre, de két év múlva.

A konferencia résztvevői ezután megtekintették az 1982-es versenyévad futamairól készült összefoglalót majd átvonultak a szálló éttermébe, ahol vacsora alatt és után jóval közvetlenebbül lehetett beszélgetni a pilótákkal, a rendkívül csinos, a tolmács szerepét betöltő Marlboro „nyuszik" segítségével.

GALLASZ LAJOS

Vendégünk volt: dr. Leindler László

November 15-én hétfőn este a *Herman Kollégium* társalgójában *dr. Leindler László* akadémikust láttuk vendégül, a Bolyai Intézet igazgatóját. Bizonyára sokan hallottak már róla, ha mást nem azt, hogy „hú, a Leindler...". Iksz Ipszilon szép reményekkel teli tétékást itt és itt ekkor meg ekkor „anal"-ból úgy kirúgta, hogy... Azokhoz szól ez a néhány sor, akik többre kíváncsiak felőle, és nem tudtak eljönni a beszélgetésre.

Mire jó a matematika? Kérdezhetik sokan, s a válasz csak annyi, hogy mindenre. Vannak látványos (számítástechnika), s kevésbé látványos területei. Az intézeti munka a kevésbé látványos területek közé tartozik. A matematikai irodalom szűk körben terjed s ez érthető is hiszen a középiskolában tanultak nem elegendők egy-egy cikk megértéséhez. Akadémikusunk túl van a 100. publikációján, ezek közül legismertebb a TTK-s analízis házi jegyzet.

● *Van-e Leindler-tétel* — hangzott el a kérdés.

„Eddig öt nagyobb témakörrel foglalkoztam analízisből és három olyan állítást bizonyítottam, amire később mások Leindler-tétel néven hivatkoztak. Régebben több időm volt a matematikával foglalkozni, jelenleg az erőgyűjtés stádiumában vagyok. Hiányzik a csoportos munka, kell egy kollektíva, ami hasonló problémákkal foglalkozik. A „fejek összekapcsolódásával" baj van, a matematikában az egyéni munka a domináns. A „régiek" sokkal jobbak voltak. Szerintem a ma élő, legnagyobb matematikus Kolmogorov." — mondotta Leindler László.

● *Mennyi időt foglal el a matematika az életében?*

„Mostanában sajnos keveset. A munkaköröm sok időmet elrabolja. Az aspirantúra meg a két külföldi tanulmányutam csak a tudományé volt. A külföldi matematikusok problémafelvetései igen érdekesek. Itthon nincs annyi idő rá. Sok az egyéb elfoglaltságom, az állami, társadalmi megbízatások is sok időt vesznek el a munkámtól. (A Szegedi Acta főszerkesztője dr. Leindler László). „Remélem, még újra tudom kezdeni a matematikát." — hangzott a válasz.

● *Mennyit keres egy matematikus?*

„Egyetemi oktató: számítógépes szakember = 1:2. Ez abból fakad, hogy az oktatók nem tudnak külön munkához jutni. A KK nagy feszültséget okoz. Számomra inkább esztétikai öröm a matematikával foglalkozni."

● *Milyenek az elhelyezkedési lehetőségek?*

„A számítástechnika területén nincs telítettség. Az elméleti matematikusok esetében valamivel rosszabb a helyzet. Az aspirantúra átmeneti megoldás lehet. Az elhelyezkedést figyelembe véve pesszimista vagyok, de önök legyenek optimisták" — biztatott bennünket a tanár úr.

● *Milyen eszközök kellenek egy elméleti matematikusnak?*

„Jó fej, papír és toll. Egy komolyabb probléma megoldásánál a jó matematikusnak el kell jutnia addig, hogy „fejben lásson". Az egyetemi oktatás célja a kutatómunkára is alkalmas emberfők kinevelése. A kutatóvá válásnak három fázisa van. Az első: adott probléma megoldása némi segítséggel, szakirodalom megadásával, a második az, ha segítség nélkül, harmadik, ha a szakirodalmat is önállóan dolgozza fel. Kutató az akinek nem kell problémát felvetni, hanem önmaga veszi észre, hogy mi a probléma."

● *Ismert, hogy ebben az évben kevesen jelentkeztek a TTK-ra. Hogyan érinti ez a Bolyai Intézetet?*

„Kellemetlenül. A színvonal visszaesett. Az elméleti matematikus szakra már 16 ponttal be lehetett kerülni. Az eredeti cél az volt, hogy ide csak a legjobbak kerüljenek be. A kétlépcsős oktatási rendszer a programozás területén jobb szűrőt ad [illegible] elméleti matematikus szakon csökkenni fog a keretszám."

● *Az elméleti matematikus szakon tanultakat hol lehet hasznosítani?*

„Az egyetemi képzés nem csupán konkrét képzés: csiszoltabban adja vissza a fejeket. A jövőre gondolás miatt vannak plusz anyagrészek. Képessé kell tenni az itt tanulókat arra, hogy később fejleszteni tudják a matematikát. A magyar matematikai kutatások nemzetközileg elismertek, ezért szinte „illik" matematikai kutatóintézetet fenntartani. Nem szabad azért abbahagyni, mert jelenleg nem felhasználható. Egy ország nem korlátozhatja rendeletileg az emberek vágyait, nem utasíthatja őket arra hogy mivel foglalkozzanak."

Körülbelül ez volt a beszélgetés lényegi része, s befejezésül álljon itt Leindler tanár úr még egy gondolata, amely mindenkihez szól, nemcsak a matematikusokhoz: *„Az eredményt nagymértékben elősegíti az, ha valaki tanul. A kemény munka meghozza a gyümölcsét."*

— KÁZÉ —

Újra itthon

Bene Ferenc. Neve fogalom a magyar labdarúgásban. Sokáig pozitív, később — negatív értelemben is. Frázis, hogy a szurkolók hamar felejtenek, de az ő esetében ez fájó igazság. Utolsó újpesti éveiben már sokat gúnyolták — nem lehetett felemelő érzés a lila—fehérek kilences mezében játszani. Öt évvel ezelőtt, 34 évesen vált meg az NB I-től. Néhány év alsóbb osztályú játék után Finnországba szerződött. Két év finn vendégjáték után újra itthon van, s az immár 39 éves Bene az NB I-be törekvő Volán játékosa.

● **Miért éppen a Volánt választottad, Feri?**

— Nem sok választási lehetőségem volt, hisz csak nemrég jöttem haza. — válaszolja a 75-ször volt válogatott labdarúgó. — A Volán hívott, s ott előtte is játszottam már, így szívesen mentem.

● **Finnországban hol játszottál?**

— Az I. osztályú Seinjoki Sepsi '78 csapatánál.

● **Mennyi ideig és milyen sikerrel?**

— Az idény ott májustól októberig tart, s két ilyen félévet játszottam végig. A közbeeső időszakban az MLSZ engedélyével itthon, a Pest megyei bajnokságban játszó Dömsöd igazolt le. Siker? Úgy érzem jól ment a játék ahhoz képest, hogy teljesen ismeretlen körülmények, játékosok fogadtak.

● **Milyen volt a kapcsolatod a közönséggel? Egyáltalán: tudták-e, ki az a Bene Ferenc?**

— Magam is meglepődtem, milyen jól ismerték a sportpályafutásom adatait. Azt hiszem, hamar megszeretett a közönség, s — különösen a gyerekek körében — népszerű lettem.

● **Anyagilag mennyire érte meg Finnországban játszani?**

— Nem az anyagi szempont volt a döntő, amikor elfogadtam a szerződési ajánlatot hanem az, hogy újra első osztályú csapatban játszhattam. Nem mondom persze azt sem, hogy nem érte meg, mert akkor nem mondanék igazat.

● **Térjünk vissza a Volánhoz. Mit várs az itteni játéktudtól? Meddig szól a szerződésed?**

— Szeretnék segíteni abban, hogy visszakerüljenek az NB I-be. A szerződésem '83 nyaráig szól.

● **Milyen formában, erőben érzed magad?**

— Úgy érzem, hogy NB II-es szinten még hasznára lehetek a csapatnak. Ha nem így gondolnám, nem vállaltam volna itt a játékot.

● **Nem félsz-e a közönségtől?**

— Nem. Annál többet amit én már kaptam tőlük, nem kaphatok — válaszolja keserűen. — Nem szabad velük foglalkozni, ez a lényeg — fejezte be nyilatkozatát a 39 éves Bene Ferenc.

BALOGH TAMÁS

TDK-eredmény

A *Juhász Gyula Tanárképző Főiskola tudományos és művészeti alkotó diákköreinek* hagyományos *konferenciáját november 18-án* rendezték meg. A legjobbnak ítélt — s így az országos Tudományos Diákköri konferenciákra továbbított — dolgozatok szerzői a következők: *Pedagógia:* Gera Zsuzsanna, Hatvany Eörs, Benkő Ilona, Tajti Erika, Varga Ágnes és Plesovszki Zsuzsanna. *Pszichológia, közművelődés:* Palásti Károly, Csüllögné Bogyó Katalin, Csekei Csilla, Nádasdi Zoltán, Orosz Éva Andrea, Kallós Géza, Szabadkainé Markolt Bernadett és Harsányi Zsuzsa. *Tantárgypedagógia, oktatástechnológia:* Varnyu Jolán, Hadzba Gyöngyi-Sopajti Julianna, Szalai Sándor, Varga Róbert, valamint Janovák László, Csengődi Judit, Gecsei Csilla és Rabb Mária (közös dolgozattal. *Marxizmus, történelem:* Lázár Mihály, Máté Zsuzsanna, Kemény Katalin és Seres Katalin (közös dolgozat), Sipos Márta. *Irodalom, esztétika, néprajz:* Kolozsi Ildikó, Fábiánné Kovács Edit, Szabó Tünde, Oláh Lajos, Fehér Erika, Berki Eszter, Bartha Ilona, Balogh Gyuláné, Csatlós Irén, Bajnóczi Sándor, Bende Orsolya és Zsiros Márta. *Nyelvészet:* Kunstár Erzsébet, Keresztes Gyöngyi, Kossa Anikó, Maksa Anna, Mile Irén, Sándor Mária, Serfőző Margit, Számel Ilona. *Biológia, természetvédelem:* Papp Sarolta és Német Ervin. *Földrajz mezőgazdaság:* Sebestyén Éva, Vancsó Ilona és Keczeráné Savanya Adél. *Testnevelés:* Kertész Gyöngyi, Karip Laura-Bugyi István, Fábián Imre-Nagy Mihály és Keczer Erika.

Az eredményhirdetés után emléklapokat osztottak ki a legeredményesebben dolgozó alkotóköröknek.

EFI-sek az EFI-ről

(EFI=OTKI Egészségügyi Főiskola)

Az alább leírt monológok baráti társaságban hangzottak el. Néhány EFI-s hallgató mondta el véleményét az őket foglalkoztató gondokról, problémákról. Nem próbáljuk véleményüket értelmezni, magyarázni, általánosítani. Ezt mondták és így.

Ösztöndíj

— Budapestről megkaptuk a keretösszeget, azt elosztottuk, a VB jóváhagyta, ezután visszaküldtük Pestre. Ekkor jött egy határozat, hogy az előzőt visszavonták, ez az új a visszavonásig érvényes. Ennek alapján ismét elosztottuk az összeget — ez most történt október végén — ezt megint felküldtük Pestre, de erről még semmi nem jött vissza. Vagy elfogadták, vagy nem. Ha elfogadják, akkor utána számfejtik itt, azt ismét felküldik és utána kapunk majd pénzt. *Szóval november vége előtt semmiképpen sem.* Tudod, azt nem értem, hogyan lehetséges az, hogy Pesten ugyanaz az iskola már régen megkapta az ösztöndíját, *és Szegeden — ez a kihelyezett tagozat — még a hírét sem hallotta.*

— Karácsonyra megkapjuk majd ajándékba. Most egy vasunk sincs. Előleget kaptunk ugyan, de ebből kifizettük a már kikapott csekkeket (az ebédet és a vacsorát). A kollégiumot nem tudom, hogy mikor fogjuk fizetni és miből? Miből vonják le? Persze attól nem félek, hogy nem vonják le. Ez az egész nem rajtunk múlik, és nem is az itteni vezetésen. Mi csak várhatunk. Hogy vagyunk megelégedve a jelenlegi ösztöndíjrendszerrel? Hát,... elfogadjuk.

Kollégiumi élet

— Nagyon vigyáznak ránk. Macskakörmökkel óvnak bennünket. Nem tudom megérteni, hogy egy 19—20 éves lánynak miért kell beszámolnia itt valamiről, és egyáltalán. Mert ha én bejövök hajnali 1 körül, akkor annak a portásnak mi köze ahhoz, hogy hol voltam?

— Igen, és nálunk van ilyen, hogy 5 előtt nem kereshet senki telefonon és személyesen. Mondjuk ez ésszerű dolog, mivel nálunk együtt van az iskola és a kollégium, és furcsa lenne, ha itt emberek mászkálnának jobbrabalra. De — szóval — az is elképzelhetetlen, hogy 5 óráig engem senki nem kereshet, pedig bármilyen problémával jöhet. Ezt nem értem erre miért van szükség, egy főiskolának nevezett intézményben?

— Könnyen magyarázható ez azzal — amit te is mondtál — hogy sok drága berendezésünk van [illegible] nagyon vigyáznak rájuk, mert ha valaki itt valamit megrongál, egyértelműen bennünket vonnak felelősségre. Ezt megértem. De hogy a személyesen problémáinkba miért avatkoznak bele, azt nem tudom!

Közművelődés-kultúra

— Minden vasárnap van diszkó. Ebben ki is merült a kultúrprogram. Ezen kívül volt még a klub rendezésében diaporáma est. A mozi anyagi okok miatt nem jött össze, ugyanis az a 300 forint, ami egy hónapban kellett volna, soknak bizonyult. Különben is, az első filmet érdektelenség miatt nem tudtuk levetíteni. A kollégium meghív néha előadókat. Például a múltkor is volt Gyuláról egy szülész orvos, aki a hipnotikus szülésről tartott előadást. Ezen a héten pedig az egyik adjunktusnő fog előadni a családi nevelésről. Az érdeklődés különböző, attól függően, hogy melyik évfolyamnak vág a szakterületébe. Úgy érzem, a kollégium több programot tud szervezni, mint a klub. *Nálunk a klubélet nem élet.*

— *Egyébként a diszkóbelépők árának 60%-a a diszkósoké, 40%-a klubé.* Ez a 40% csak az idén jelent tényleges bevételt, mert tavaly, sajnos, átlagban 20-an voltak a diszkóban. Így az idei bevételből kellett kifizetnünk a tavalyi előadókat. Büfénk nincs, vagyis tulajdonképpen megoldott, de a nő, akivel a szerződést kötöttük, alig van itt. Eddig 2 alkalommal volt nyitva. Általában családi okokra hivatkozva nem jön. Nekünk nem ad ki üdítőt, mert fél a hirtelen ellenőrzéstől. A diszkóban a hangulat se túlságosan jó, és kevesen vannak. Nem jönnek hozzánk az emberek. A Délmagyarországban mindig megjelenik az időpontja és a JGYTF-n, a SZÉF-en is hirdetjük plakáttal. Ennyi a propagandánk. A SZOTE-n nem hirdetjük.

— Azt hiszed egy SZOTE-s eljön az EFI-re? Mert gyakorlaton nem vesznek rólunk tudomást. Ott vagyunk együtt, hasonló képzettségűek, végül is munkatársak kell hogy legyünk — mert egy védőnő és egy orvos elválaszthatatlan egymástól, és akkor arra nem képesek, hogy kapcsolatot teremtsenek velünk! Vagy hogy egy szigorló orvos megkérdezze, hogy, na, te mit csinálsz, és egyáltalán elképzelése legyen arról, hogy mi itt mit tanulunk!? Ugyan!! Gondolod, akkor eljön ide és megnéz bennünket? Álmokat már nem szövünk magunkban. És ez nem az egyedüli problémánk. Elsőben még azt hittem, hogy megváltom a világot és majd lesznek orvos barátaim. De nem lesznek! Szegeden nem lesznek!

— A JATE-sokban viszont kellemesen csalódtam. Azt hittem, hogy ők is lekezelik az EFI-seket, de ők ellenkezőleg. Ők segítenek a problémák megoldásában. Érdekes, hogy nem a szakmabeliek mondják meg, mit, hogy tegyünk, hanem bizonyos értelemben kívülállók. De *végül is az köt össze bennünket, hogy diákok vagyunk.* Ez pedig nagyon jó dolog. Ezért volt kiváló ötlet és rendezvény a TSÜLÖK. Ez az, amit mindenféle módon szorgalmazni kell.

— Volt egy eset a TSÜLÖK után. Meghívtak bennünket a SZOTE-sok egy ismerkedési estre. Eljött egy fiú az ottani KISZ Bizottságról és hívta a lányokat. Először megegyeztünk egy időpontban, de ez részükről nem volt jó, így a következő héten 7 órában egyeztünk meg. Mi nagy propagandát fejtettünk ki, hogy a SZOTE-sok várnak minket, meg minden és végül is a „testvéreink". *Elmentek a lányok és 2, azaz kettő szál fiú várta őket.* Ezek után nem érzem azt, hogy nekünk kellene hozzájuk menni, és bárhová kirakni a plakátokat, hogy diszkó az EFI-n, ekkor és ekkor. Azt hiszem az is meggondolandó, hogy van-e értelme ezeknek a vasárnapi buliknak.

— A közművelődéssel kapcsolatban még annyit szeretnék elmondani, hogy egy ember műveltségét nem lehet azon lemérni, hogy az iskolában milyen programok vannak. Próbálom megvédeni az itteni hallgatókat, hogy nem igénytelenek ők sem, mert meghallgatják az orgonahangversenyt, vagy elmennek színházba, vesznek TIT-bérletet és így tovább. Ennyit mindenképpen szerettem volna elmondani magam és hallgatótársaim nevében, zárszóként.

●

Erre a beszélgetésre november első napjaiban került sor. A mai napon, *november 24-én* felhívtuk az EFI gazdasági igazgatóságát, és érdeklődtünk afelől, hogy *kaptak-e már a hallgatók ösztöndíjat.* A megkérdezett személy *nem érezte illetékesnek magát* ebben az ügyben, így nem nyilatkozott.

pé — em

Rozmanyek a talapzaton

Egyet még csikordult az ágy, aztán Rozmanyek fölült:

— Hah, a szoboravatás! — hörögte.

Órájára — mely az idő legújabb állásfoglalását tükrözte — sűrűn pillantva magára kapkodta ruháit. Lesietett az utcára, ahol semmi más, csak a novemberi köd, a sötét, a léptek kopogása és a nagy, rojtosszélű zászlók csattogása. No meg a szél.

Rozmanyek egészségére károsan és szenvedélyesen rágyújtott. Apró forma egyes turbók körözték koponyájában, mint Marlboro-vinyettás darazsak. O-da-érni, o-da-ér-ni, mondogatta magában. Olykor-olykor hátranézett, nem követik-e, de csak a gomolygás, a kopogás, és a csattogás. No meg a fújás. A sarokhoz érve enyhén megborzongott Gézánk. Kabátját mellén összehúzta, mint valami szereplő.

A kis téren senki. Géza cipője kettőt koppant, majd egyet csusszant. Három árnyi lépett ki a szemközti kanyaliból. A szélrózsa minden többi irányát elhervadt. Ők a kis tér közepén találkoztak. Ketten körbefogták Gézát és a kavargó porában egy kicsiny talapzatra emelték.

A harmadik előbe állt, másvan szemébe nézett, vállára tette nagy, súlyos kezét és befejezte Rozmanyeket:

— Szoborrá avatom — mondta.

— tus

Helyesbítés

Lapunk november 8-i számának *Történelem és nemzettudat* című írásában számoltunk be *Hanák* professzor októberi, Szegeden megtartott előadásáról. A megjelent szövegbe, sajnálatos módon, több hiba csúszott, amiért *elnézést kérünk a szerzőtől és olvasóinktól.* A mondatok helyesen a következők: Nemzettudatunk első torzulásait a *dualizmus* korában szenvedte. (...) 1945 egy korszak végét és egy új *éra* kezdetét jelentette. (...) Nemzettudatunk zavaraihoz járult hozzá az a *hallgatás* is, amely 1945 után csaknem két évtizedig a nemzeti kérdéshez társult."

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP és KISZ bizottságainak lapja

Felelős szerkesztő: GRÓF RÓZA

Szerkesztőség 6720 Szeged Dugonics tér 12. Telefon 12-1

Megjelenik havonta kétszer

Ára: 1.80 forint. Előfizetési díj egy évre 28.80 forint

Terjesztik az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai

Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat Szeged, Tanácsköztársaság útja 10. sz. 6740

Felelős kiadó: Kovács László igazgató

Szegedi Nyomda Szeged Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720

1982. XII. 3. — 5193 —

ISSN 0... 91X

Felelős vezető: Dobó József igazgató

[illegible] KÖNYVTÁRA Műszaki Kiadványok SZEGED